

आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ को

प्रगति विवरण

(२०७६ वैशाख मसान्त सम्मको)

प्रदेश सरकार
आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय
प्रदेश नं. ३, हेटौंडा
२०७६

आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को

प्रगति विवरण

(२०७६ वैशाख मसान्त सम्मको)

प्रदेश सरकार

आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय

प्रदेश नं. ३, हेटौंडा, मकवानपुर

२०७६ ज्येष्ठ

मन्तव्य

नेपालको संविधान २०७२ ले कल्पना गरेअनुरूप संघीयताको विधिवत अभ्यास सुरु भएको करिब साँढे ३ वर्ष पुरा भई प्रदेश सभाबाट प्रदेश सरकारको गठन भएपश्चात अहिले हामी तेस्रो वार्षिक बजेटको तयारी गर्ने चरणमा आइपुगेका छौं। आर्थिक वर्ष समाप्त हुन करिब एक महिना अवधि मात्र बाँकी हुँदा चालु आर्थिक वर्षमा बजेट खर्चको अनुपात गत आर्थिक वर्षको अनुपातमा बढोत्तरी हुनेमा निश्चित छु। संघीयतालाई संस्थागत गराउँदै संविधान तथा अन्य संघीय कानूनले प्रदान गरेका प्रादेशिक अधिकारहरूलाई महत्तम उपयोग गर्न प्रदेश नं.३ सरकार दृढ रहेको छ।

नेपालको संविधानको धारा २०७ को उपधारा २ तथा अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐनको दफा २२ को उपदफा १(क) मा प्रदेश सरकारले प्रदेश सभामा आगामी आर्थिक वर्षको लागि राजश्व र व्ययको अनुमान पेश गर्दा सो सँगै अघिल्लो आर्थिक वर्षमा प्रत्येक मन्त्रालयलाई छुट्याइएको खर्चको रकम र खर्च अनुसारको लक्ष्य हासिल भयो वा भएन त्यसको विवरण तथा त्यसरी खर्च हुन नसकेको भए सो का कारणहरू एवम् समाधानका उपायहरू समेत साथै पेश गर्नु पर्ने व्यवस्था गरिए अनुसार प्रदेश सरकारका विभिन्न मन्त्रालयहरू एवम् निकायहरूको चालु आर्थिक वर्षको वैशाख मसान्तसम्म भएको खर्च तथा असार मसान्तसम्म हुन सक्ने खर्चसहितको मन्त्रालयगत प्रगति विवरण तयार गरिएको छ।

प्रदेश सरकारका विभिन्न मन्त्रालय, सचिवालय तथा कार्यालयहरूबाट सम्पादन भएका कार्यहरूलाई थप पारदर्शी र उत्तरदायी बनाउन यस विवरणले महत्वपूर्ण योगदान पुऱ्याउने कुरामा म विश्वस्त छु। प्रस्तुत विवरणमा यस प्रदेशका सम्पूर्ण निकायहरूको संक्षिप्त परिचय, सोच, उद्देश्य, लक्ष्य, तोकिएको कार्य जिम्मेवारी, संगठन संरचना, आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ मा स्वीकृत योजना तथा कार्यक्रमहरू र तिनको अवस्था, हालसम्म निर्माण गरिएका कानून एवं कार्यविधिको विवरण, सम्पादन भएका महत्वपूर्ण कार्यहरूको प्रगति यथासम्भव समेट्ने कोसिस गरिएको छ।

अन्त्यमा आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ मा विनियोजित बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनका क्रममा कर्मचारी समायोजनको असर, आवश्यक कानूनको अभाव एवम् भौतिक पूर्वाधारको यथोचित व्यवस्था नहुँदा समेत विभिन्न मन्त्रालय एवम् निकायहरूले आफ्नो पूर्ण शक्ति परिचालन गरी हासिल गरेको लक्ष्य, प्रगति एवम् उपलब्धिहरूमा प्रदेश सरकार खुशी नै हुनुपर्ने अवस्था छ। यस प्रगति विवरणले चालु आर्थिक वर्षको बजेट कार्यान्वयनमा आएका समस्याहरूबाट पाठ सिकेर आगामी आर्थिक वर्षको लागि सबै सरोकारवालाहरूलाई पृष्ठपोषण, उत्प्रेरणा एवम् उत्साह दिनेछ भन्ने अपेक्षा गरेको छु। प्रतिवेदन तयार गर्नका लागि आवश्यक विवरण उपलब्ध गराई सहयोग पुऱ्याउने सबै मन्त्रालय, निकाय र प्रतिवेदनलाई सम्पादन गरी तयार गर्न खटिएका आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालयका सम्पूर्ण कर्मचारीहरूलाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु।

कैलाश प्रसाद ढुङ्गेल

आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्री

प्रस्तुत प्रगति विवरणको सम्बन्धमा

प्रस्तुत प्रगति विवरणमा विनियोजन ऐनद्वारा सचिवालय तथा मन्त्रालयहरूलाई आर्थिक वर्ष २०७५/७६ मा विनियोजन बजेटबाट चालु आर्थिक वर्षको बैशाख मसान्तसम्म प्राप्त भएका उपलब्धीहरूलाई समावेश गरिएको छ।

प्रस्तुत प्रगति विवरणमा उल्लिखित विभिन्न मन्त्रालयहरूको कार्य क्षेत्र प्रदेश सरकार (कार्य विभाजन) नियमावली, २०७४ बमोजिम उल्लेख गरिएको छ।

प्रस्तुत विवरणमा उल्लेख गरिएका सूचना तथा तथ्याङ्क, प्रगति विवरण लगायतका जानकारीहरू सम्बन्धित मन्त्रालयहरूले उपलब्ध गराएको सूचनाका अतिरिक्त प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालयको खर्च विवरणमा आधारित रही प्रस्तुत गरिएको छ।

आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय
प्रदेश नं. ३

विषय-सूची

क्र.सं.	विषय	पृष्ठ नं.
१.	प्रदेश-सभा सचिवालय	१
२.	मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	८
३.	आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	१४
४.	आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय	२४
५.	भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय	३१
६.	सामाजिक विकास मन्त्रालय	३६
७.	उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	४५
८.	भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	५४
९.	प्रदेश नीति तथा योजना आयोग	७१
१०.	मुख्य न्यायाधिवक्ताको कार्यालय	७५

मिति २०७६/०२/२७ सम्मको मन्त्रालयगत खर्च सारांश (संघीय सशर्तमा भएको थपघट समेत)

(रकम रु.)

मन्त्रालय/ निकाय	चालु विनियोजन	चालु खर्च	खर्च प्रतिशत	पूँजीगत विनियोजन	पूँजीगत खर्च	खर्च प्रतिशत	जम्मा विनियोजन	जम्मा खर्च	खर्च प्रतिशत
प्रदेश सभा सचिवालय	३०,८१,५७,०००	१३,७५,६०,०२१	४४.६४	७,२५,००,०००	१,०७,५८,७५८	१४.८४	३८,०६,५७,०००	१४,८३,१८,७७९	३८.९६
मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय	२४,२४,१२,०००	६,८२,३१,९४९	२८.१५	२५,४९,१०,०००	६,६७,७६,१५६	२६.२०	४९,७३,२२,०००	१३,५०,०८,१०५	२७.१५
आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	२४,९२,३७,०००	९,०१,५२,०३३	३६.१७	१,२४,५९,५०,०००	७०,४२,०३२	०.५७	१,४९,५१,८७,०००	९,७१,९४,०६५	६.५०
आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय	१४,१६,११,०००	३,५३,२७,८६५	२४.९५	५,७८,२०,०००	३,२२,५६,९०९	५५.७९	१९,९४,३१,०००	६,७५,८४,७७४	३३.८९
भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय	७२,६०,९०,०००	४०,१६,२०,८१५	५५.३१	११,०९,४९,२३,०००	२,३१,२४,९६,३२०	२०.८४	११,८२,१०,१३,०००	२,७१,४१,१७,१३५	२२.९६
सामाजिक विकास मन्त्रालय	२,९१,३४,८८,०००	१,५३,४७,८७,७६१	५२.६८	१,५०,४३,७५,०००	२२,०४,२६,३५९	१४.६५	४,४१,७८,६३,०००	१,७५,५२,१४,१२०	३९.७३
उद्योग पर्यटन वन तथा वातावरण मन्त्रालय	१,५३,९६,२६,०००	६०,५४,२१,३५२	३९.३२	२,५५,७६,६१,०००	२३,९७,५४,३०४	९.३७	४,०९,७२,८७,०००	८४,५१,७५,६५६	२०.६३
भूमि व्यवस्था कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	१,०२,३८,२८,०००	३३,९९,१३,८७४	३३.२०	२,१०,७१,७४,०००	९,७०,०२,०२८	४.६०	३,१३,१०,०२,०००	४३,६९,१५,९०३	१३.९५
नीति तथा योजना आयोग	३,७५,००,०००	१,१२,९२,७६२	३०.११	९६,०२,०००	८१,२०,१७०	८४.५७	४,७१,०२,०००	१,९४,१२,९३२	४१.२१
मुख्य न्यायाधिवक्ता	१,३५,५६,०००	५४,८६,५०२	४०.४७	१,१४,००,०००	१,०१,१९,६८९	८८.७७	२,४९,५६,०००	१,५६,०६,१९१	६२.५३
सञ्चित कोषमाथि व्ययभार	८७,४४,०००	४२,४६,३०६	४८.५६				८७,४४,०००	४२,४६,३०६	४८.५६
अर्थ वजेट	२४,५६,८३,०००			१,१५,४२,१०,०००			१,३९,९८,९३,०००		०.००
अन्तर सरकारी वित्त हस्तान्तरण स्थानीय तह	६,२७,३०,६७,०००	२,९२,८१,५५,१५०	४६.६८				६,२७,३०,६७,०००	२,९२,८१,५५,१५०	४६.६८
जम्मा	१३,७२,२९,९९,०००	६,१६,२१,९६,३९०	४४.९०	२०,०७,०५,२५,०००	३,००,४७,५२,७२४	१४.९७	३३,७९,३५,२४,०००	९,१६,२७,०२,८०८	२७.११

स्रोत : प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय

प्रदेश-सभा सचिवालय

१. पृष्ठभूमि :

संविधानले लिएका उद्देश्यहरू हासिल गर्नका लागि प्रदेश सभाले विधायिकी सरकार गठन तथा नियन्त्रण गर्दछ। ती कार्यहरू मर्यादितरूपमा व्यवस्थापन गर्न सभामुख र उप सभामुखको व्यवस्था गरेको छ। प्रदेश नं. ३ को प्रदेश सभा नियमावली २०७४ मा विभिन्न समितिहरू संसदीय दलहरू, प्रमुख सचेतकहरू, सचेतकहरू जस्ता संरचनाहरू रहने व्यवस्था छ। उल्लेखित संरचनाको प्रभावकारी र मर्यादित व्यवस्थापन गर्नको लागि कर्मचारीहरूको आवश्यकता पर्ने हुनाले प्रदेश सभा सचिवालयको स्थापना भएको हो।

२. सोच :

प्रदेश स्तरीय राज्य व्यवस्थामा विधिको शासन र सविधानको भावनालाई सम्मान गर्ने।

३. उद्देश्य :

- सार्वजनिक सरोकारका विषयमा जनहित प्रवर्द्धन गर्न आवश्यक विधेयकको औचित्यता पुष्टि गर्दै कार्यान्वयनको लागि पास गर्ने।
- सरकारका हरेक गतिविधीमा संसदीय समिति मार्फत निगरानी एवं निर्देशन गर्दै सरकार संचालनका लागि मार्ग प्रसस्त गर्ने।
- सार्वभौम संसदको रूपमा रहेको सभाले सरकार गठन र अविश्वासको प्रस्तावको माध्यमबाट शक्ति पृथकीकरणको सिद्धान्त अवलम्बन गर्दै सिमित सरकारको अवधारणालाई मुर्त रूप दिने।

४. लक्ष्य :

- मौलिक हक कार्यान्वयन गर्न कानून निर्माण गर्ने।
- सार्वजनिक महत्वका विषयमा आवश्यक कानून निर्माण गर्ने।
- संसदको विधायिकि कार्यमा सहयोग गर्ने।
- संसदीय समिति मार्फत विषयगत मन्त्रालयहरूको कार्यमा नियन्त्रण, निगरानी एवं समन्वय गर्ने।

५. कार्य जिम्मेवारी:

प्रदेश सभा सचिवालयका देहायका कार्य जिम्मेवारी रहेका छन्:

- प्रदेश सभा, प्रदेश सभा समितिको विधायिकी कार्यमा सहयोग गर्ने।
- प्रदेश सभा, समिति र सभाका सदस्यलाई आवश्यक सेवा सुविधा उपलब्ध गराउने।

- प्रदेश सभाको काम कारवाही सुचारु ढङ्गले संचालन गर्न प्रशासनिक, आर्थिक र भौतिक व्यवस्थापन कार्यलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउने।
- प्रदेश सभा परिसरमा सुरक्षा प्रबन्ध मिलाउने।
- संसदीय अध्ययन तथा अनुसन्धान सम्बन्धी कार्य गर्ने।
- प्रदेश सभाका दलका कार्यालयलाई आवश्यक सेवा सुविधा उपलब्ध गराउने।

६. स्वीकृत दरबन्दी:

क्र.सं.	पद	श्रेणी/तह	सेवा	समूह	जम्मा दरबन्दी
१.	सचिवालय सचिव	रा.प.प्रथम	संसद		१
२.	उपसचिव	रा.प.द्वितीय	प्रशासन	सामान्य प्रशासन	२
३.	उपसचिव	रा.प.द्वितीय	कानून		१
४.	शाखा अधिकृत	रा.प.तृतीय	प्रशासन	सामान्य प्रशासन	४
५.	लेखा अधिकृत	रा.प.तृतीय	प्रशासन	लेखा	१
६.	कानून अधिकृत	रा.प.तृतीय	न्याय	कानून	१
७.	कम्प्युटर अधिकृत	रा.प.तृतीय	विविध		१
८.	नायब सुब्बा	रा.प.अनं.प्रथम	प्रशासन	सामान्य प्रशासन	७
९.	कम्प्युटर अपरेटर	रा.प.अनं.प्रथम	विविध		१
१०.	माइक संचालक	रा.प.अनं.प्रथम	विविध		२
११.	इलेक्ट्रिसियन	रा.प.अनं.प्रथम	इन्जि.	इले.	१
१२.	सह-लेखापाल	रा.प.अनं.द्वितीय	प्रशासन	लेखा	१
१३.	मर्यादापालक प्र.नि.		प्रहरी		१
१४.	मर्यादापालक				६
१५.	हलुका सवारी चालक	श्रेणीविहीन			३
१६.	कार्यालय सहयोगी	श्रेणीविहीन			३
जम्मा					३६

७. चालु र पूँजीगत खर्च शिर्षकको प्रगति विवरण:

(रकम रु. हजारमा)

ख.शी.नं.	विनियोजित बजेट	बैशाख मसान्त सम्मको		असार मसान्त सम्म हुने अनुमानित	
		खर्च रु.	प्रगति प्रतिशत	खर्च रु.	प्रगति प्रतिशत
चालु तर्फ					
७०३२१२०१३	८,५४,४०,००	४,२४,६३,०६	४९.७०	८,५४,४०,००	१००.००
७०३२१२११३	३,०९,१५,७०,००	१,२०,८२,६९,७५	३९.०८	२,१७,२७,९९,२१	७०.२८
जम्मा	३,१७,७०,१०,००	१,२५,०७,३२,८१	३९.३७	२,२५,८२,३९,२१	७१.०८
पूँजीगत तर्फ					
७०३२१२११४	७२,५०,००,००	१०,७५,८७,५८	१४.८४	७२,५०,००,००	१००.००
जम्मा	७२,५०,००,००	१०,७५,८७,५८	१४.८४	७२,५०,००,००	१००.००
कुल जम्मा	३,९०,२०,१०,००	१,३५,८३,२०,३९	३४.८१	२,९८,३२,३९,२१	७६.४५

स्रोत: प्रदेश सभा सचिवालय

८. प्रदेश सभामा दर्ता, पारित तथा प्रमाणीकरण भएका विधेयकहरू

विधेयक संख्या	विधेयक दर्ता मिति	विधेयकको नाम	प्रदेश सभाबाट पारित मिति	प्रमाणिकरणको लागि पठाएको मिति	प्रदेश प्रमुखबाट प्रमाणिकरण मिति
१	२०७४/१२/२	प्रदेश सरकारको आर्थिक कार्यविधि नियमित तथा व्यवस्थित गर्न बनेको ऐन, २०७४	२०७४/१२/१६	२०७४/१२/२१	२०७४/१२/२१
२	२०७४/१२/०२	प्रदेश स्तरका केहि सार्वजनिक लिखत प्रमाणिकरण ऐन, २०७४	२०७४/१२/१६	२०७४/१२/२१	२०७४/१२/२१
३	२०७४/१२/१८	गाउँजिल्ला / नगर / सभा सञ्चालन(कार्यविधि) सम्बन्धी विधेयक, २०७४	२०७५/०१/१४	२०७५/०१/२०	२०७५/०१/२०

विधेयक संख्या	विधेयक दर्ता मिति	विधेयकको नाम	प्रदेश सभाबाट पारित मिति	प्रमाणिकरणको लागि पठाएको मिति	प्रदेश प्रमुखबाट प्रमाणिकरण मिति
४	२०७४/१२/२०	मुख्य मन्त्री तथा मन्त्रीको पारिश्रमिक तथा सुविधा सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक, २०७४	२०७५/०५/०१	२०७५/०५/२१	२०७५/०५/२९
५	२०७४/१२/२०	प्रदेश सभाका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको पारिश्रमिक र सुविधा सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक, २०७४	२०७५/०५/०१	२०७५/०५/२४	२०७५/०६/०४
६	२०७४/१२/२०	स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यले पाउने सुविधाको सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक, २०७४	२०७५/०१/१४	२०७५/०१/२०	२०७५/०१/२०
७	२०७५/०१/१२	प्रदेश विनियोजन विधेयक, २०७५	२०७५/०१/१३	२०७५/०१/१६	२०७५/०१/१६
८	२०७५/०२/०२	मुख्य न्यायाधिवक्ताको काम, कर्तव्य अधिकार तथा सेवाका शर्त सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक, २०७५	२०७५/०४/२९	२०७५/०५/२१	२०७५/०५/२९
९	२०७५/०२/१४	प्रदेश वित्तीय हस्तान्तरण व्यवस्थापन विधेयक, २०७५	२०७५/०२/३१	२०७५/०३/०५	२०७५/०३/०५
१०	२०७५/०२/१४	प्रदेश आकस्मिक कोष सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक २०७५,	२०७५/०२/३१	२०७५/०३/१०	२०७५/०३/२०
११	२०७५/०२/२५	कर तथा गैरकर राजस्व लगाउने र उठाउने सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक, २०७५	२०७५/०३/२१	२०७५/०३/३१	२०७५/०३/३२
१२	२०७५/०३/०१	प्रदेश आर्थिक विधेयक, २०७५	२०७५/०३/२१	२०७५/०३/३१	२०७५/०३/३२

विधेयक संख्या	विधेयक दर्ता मिति	विधेयकको नाम	प्रदेश सभाबाट पारित मिति	प्रमाणिकरणको लागि पठाएको मिति	प्रदेश प्रमुखबाट प्रमाणिकरण मिति
१३	२०७५/०३/१९	प्रदेश विनियोजन विधेयक, २०७५	२०७५/०३/१९	२०७५/०३/३१	२०७५/०३/३२
१४	२०७५/०४/१५	प्रदेश दुग्ध विकास बोर्डको स्थापना र व्यवस्थापन गर्न बनेको विधेयक	२०७५/०५/१८	२०७५/०५/२४	२०७५/०६/०४
१५	२०७५/०४/१७	प्रदेश सभा सचिवालय सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक	२०७५/०५/१८	२०७५/०५/२४	२०७५/०६/०४
१६	२०७५/०४/२२	प्रदेश प्रशासकीय कार्यविधि नियमित गर्ने सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक	२०७५/०५/०१	२०७५/०५/२१	२०७५/०५/२९
१७	२०७५/०४/२९	प्रदेश संस्था दर्ता सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक	२०७५/०८/११	२०७५/०९/०८	२०७५/०९/११
१८	२०७५/०४/३१	प्रदेश स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक	२०७५/०६/०२	२०७५/०७/१५	२०७५/०७/१९
१९	२०७५/०४/३१	प्रदेश विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक	२०७५/०५/१८	२०७५/०५/२४	२०७५/०६/०४
२०	२०७५/०५/२५	प्रदेश कार्य संचालन कोषको व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक	२०७५/०८/११	२०७५/०९/०८	२०७५/०९/११
२१	२०७५/०५/२९	प्रदेश खेलकुद विकास गर्ने सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक	२०७५/०८/११	२०७५/०९/०८	२०७५/०९/११
२२	२०७५/०५/२९	प्रदेश प्राविधिक शिक्षा परिषद् स्थापना र संचालन गर्न बनेको विधेयक	२०७५/०८/११	२०७५/०९/०८	२०७५/०९/११

विधेयक संख्या	विधेयक दर्ता मिति	विधेयकको नाम	प्रदेश सभाबाट पारित मिति	प्रमाणिकरणको लागि पठाएको मिति	प्रदेश प्रमुखबाट प्रमाणिकरण मिति
२३	२०७५/०६/०५	प्रदेश सवारी तथा यातायात सम्बन्धी व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक	२०७५/०९/१२		
२४	२०७५/०६/१०	प्रदेश संचार माध्यम व्यवस्थापन सम्बन्धी विधेयक	२०७५/०८/११	२०७५/०९/०८	२०७५/०९/११
२५	२०७५/०८/११	प्रदेश भित्रको राष्ट्रिय वनको संरक्षण र सुव्यवस्था गर्न बनेको विधेयक			
२६	२०७५/०८/१३	प्रदेश सहकारी सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक	२०७६/०१/०५		२०७६/०२/१३
२७	२०७५/०९/०५	प्रदेश भित्र औद्योगिक व्यवसाय स्थापना तथा संचालन गर्न बनेको विधेयक			
२८	२०७५/०९/०९	प्रदेश सभाका पदाधिकारी तथा सदस्यको पारिश्रमिक र सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७५ लाई संशोधन गर्न बनेको विधेयक	२०७६/०१/०५		२०७६/०१/२०
२९	२०७५/१०/०९	प्रदेश स्तरका केही सार्वजनिक लिखत प्रमाणीकरण ऐन, २०७४ लाई संशोधन गर्न बनेको विधेयक	२०७५/१२/२५		२०७६/०१/२०
३०	२०७५/११/२२	कर तथा गैरकर राजस्व सम्बन्धी ऐन, २०७५ लाई संशोधन गर्न बनेको विधेयक			
३१	२०७५/१२/०५	प्रदेश बालबालिकाको अधिकार सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक	२०७६/०१/०४		२०७६/०२/१३
३२	२०७५/१२/१३	प्रदेश सूचनाको हक सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक			

विधेयक संख्या	विधेयक दर्ता मिति	विधेयकको नाम	प्रदेश सभाबाट पारित मिति	प्रमाणिकरणको लागि पठाएको मिति	प्रदेश प्रमुखबाट प्रमाणिकरण मिति
३३	२०७५/१२/१७	मदन कुमार भण्डारी स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानका सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक			
३४	२०७५/१२/१७	प्रादेशिक व्यापार व्यवसाय सम्बन्धी विधेयक			
३५	२०७५/१२/२०	प्रदेश विउविजन सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक	२०७६/०२/०३		
३६	२०७५/१२/२०	प्रादेशिक कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक	२०७६/०२/०३		
३७	२०७६/०१/१०	प्रदेशस्तरमा जलचर संरक्षण र व्यवस्थापन गर्न बनेको विधेयक			
३८	२०७६/०१/२०	विभूषण सिफारिस तथा सम्मान र पदक सम्बन्धमा कानूनी व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक	२०७६/०२/१७		

मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय

१. पृष्ठभूमि:

नेपालको संवैधानिक इतिहासको शुरुवात वि.सं. २००४ सालको "नेपाल सरकार वैधानिक कानून" निर्माणसँगै भएको हो। सो विधान पश्चात् २००७ साल, २०१५ साल, २०१९ साल, २०४७ साल, २०६३ साल र २०७२ साल आश्विन ३ गते जारी भएको नेपालको संविधान समेत गरी नेपालमा सातवटा संविधान निर्माण भईसकेका छन्। हाल कार्यान्वयनमा रहेको नेपालको संविधान संवैधानिक इतिहासमा नै संविधान निर्माण कार्य सम्पन्न गर्नको लागि दोस्रोपटक निर्वाचित संविधानसभा बनाई राष्ट्रपतिद्वारा जारी भएको हो। यो संविधान जनताको सार्वभौम अधिकार प्रयोग गरी संविधानसभाबाट पारित भएकोले यसको महत्व विशेष रहेको छ।

नेपालको संविधानको प्रस्तावनामा नेपालको शासन व्यवस्था संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक हुने उल्लेख छ भने धारा ५६ मा नेपालको मूल संरचना संघ, प्रदेश र स्थानीय तह गरी तीन तहको रहने व्यवस्था छ र राज्यशक्तिको बाँडफाँडको सन्दर्भमा संविधानको अनुसूची ५ मा संघको, अनुसूची ६ मा प्रदेशको, अनुसूची ७ मा संघ र प्रदेशको, अनुसूची ८ मा स्थानीय तहको र अनुसूची ९ मा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको अधिकारको साझा सूची उल्लेख गरिएको छ। धारा ५८ मा यस संविधान बमोजिम संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तहको अधिकारको सूची वा साझा सूचीमा उल्लेख नभएको वा यो संविधानमा कुनै तहले प्रयोग गर्ने गरी नतोकिएको विषयमा संघको अधिकार हुने गरी अवशिष्ट अधिकार (Residual Right) को प्रयोग गर्ने अधिकार भने संघलाई प्रदान गरिएको छ।

संविधानमा उल्लेख गरिएको प्रदेश अधिकारको सूची हेर्ने हो भने प्रदेश प्रहरी प्रशासन र शान्ति सुरक्षादेखि गुठी व्यवस्थापनसम्म गरी २१ वटा बुँदामा प्रदेशका एकल अधिकारको सूची समेटिएको छ। संविधानको भाग १३ अन्तर्गत धारा १६२ देखि धारा १७४ सम्म प्रदेश कार्यपालिकासँग सम्बन्धित विषय समावेश छन्। प्रदेशको कार्यकारिणी अधिकार प्रदेश मन्त्रिपरिषद्मा निहित रहने संवैधानिक व्यवस्था अनुरूप मिति २०७४।०८।१० तदनुसार नोभेम्बर २६, २०१७ र २०७४ मङ्सिर २१ गते तदनुसार डिसेम्बर ७, २०१७ मा गरी दुई चरणमा संघीय संसद र प्रदेश संसदको निर्वाचन सम्पन्न भई केन्द्र र प्रदेश दुवै तहमा सरकार गठन भइसकेका छन्।

२. कार्य जिम्मेवारी

मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयको कार्य जिम्मेवारीहरु :

- प्रदेश मन्त्रिपरिषद् तथा मुख्यमन्त्रीको कार्यालय सम्बन्धी,
- प्रदेश भित्रको शासन व्यवस्थाको सामान्य निर्देशन, नियन्त्रण र सञ्चालन,
- प्रदेश सरकारको कार्यविभाजन तथा कार्यसञ्चालन,
- प्रदेश सरकारको नीति तर्जुमा, स्वीकृति, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन,
- प्रदेश सरकारको कार्यसम्पादन नियमावली तर्जुमा र कार्यान्वयन,
- प्रदेश मन्त्रालयहरुको कार्यको समन्वय, सुपरिवेक्षण, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन र नियन्त्रण,
- प्रदेश मन्त्रिपरिषद्का निर्णयको कार्यान्वयन र अनुगमन,
- प्रदेश मन्त्रिपरिषद्मा पेश हुने नियम र आदेशको तर्जुमा, स्वीकृति तथा प्रमाणीकरण,
- प्रदेशभित्रको राजनीतिक, आर्थिक, सामाजिक, शान्ति सुव्यवस्था एंव प्रशासनिक गतिविधिहरुको अद्यावधिक जानकारी र सम्बोधन,
- मानव अधिकारको संरक्षण र प्रवर्द्धन,
- सुशासन, भ्रष्टाचार नियन्त्रण र प्रशासन सुधार,
- संवैधानिक निकाय तथा आयोग, प्रदेश लोक सेवा आयोग र अन्य संघीय तथा प्रादेशिक आयोगसंगको सम्पर्क र समन्वय,
- संघीय सरकारको स्वीकृति बमोजिम द्विपक्षीय वा बहुपक्षीय स्तरमा भएका सन्धि, सम्झौता वा सहमति कार्यान्वयन
- प्रदेश प्रमुखको सम्पर्क सम्बन्धी विषय (प्रतिवेदन समेत),
- अन्तरप्रदेश परिषद् र संघ तथा अन्य प्रदेश र स्थानीय तहसँगको समन्वय र अन्तरसम्बन्ध,
- प्रदेशस्तरका आयोग तथा निकायहरुको गठन एवम् सञ्चालन र पदाधिकारीहरुको नियुक्ति एवम् सेवा, सुविधा सम्बन्धी नीति तथा कानूनको तर्जुमा र कार्यान्वयन,
- निर्वाचन कार्यमा सहयोग र समन्वय,
- प्रदेशस्तरीय मानव संशाधन विकास योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन,
- प्रदेश निजामती सेवा र अन्य प्रदेश सरकारी सेवा सञ्चालन सम्बन्धी नीति, कानून तथा मापदण्ड तर्जुमा एवम् कार्यान्वयन र अभिलेख व्यवस्थापन,
- प्रदेशस्तरका सरकारी निकायको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षण र व्यवस्थापन परीक्षण,
- प्रदेशस्तरीय तालिम नीति तथा मापदण्ड निर्धारण र स्तरीकरण तथा राष्ट्रिय र प्रदेशस्तरका तालिम केन्द्रसँगको सम्पर्क एवं समन्वय,
- प्रदेशस्तरमा सार्वजनिक सेवा वितरणको न्यूनतम मापदण्ड निर्धारण र सेवाग्राही सन्तुष्टि तथा सेवा प्रवाहको अनुगमन,
- गाउँपालिका र नगरपालिकाको कर्मचारी र कार्यालयको व्यवस्था सम्बन्धी कानून तर्जुमा।

३. स्वीकृत दरबन्दी:

क्र.सं.	पद	श्रेणी/तह	सेवा	समूह	जम्मा दरबन्दी
१.	प्रमुख सचिव	रा.प.विशिष्ट	प्रशासन		१
२.	सचिव	रा.प.प्रथम	प्रशासन		२
३.	सचिव	रा.प.प्रथम	न्याय	कानून	१
४.	उपसचिव	रा.प.द्वितीय	प्रशासन	सामान्य प्रशासन	७
५.	उपसचिव	रा.प.द्वितीय	न्याय	कानून	१
६.	शाखा अधिकृत	रा.प.तृतीय	प्रशासन	सामान्य प्रशासन	८
७.	लेखा अधिकृत	रा.प.तृतीय	प्रशासन	लेखा	१
८.	कम्प्युटर अधिकृत	रा.प.तृतीय	विविध		१
९.	नायब सुब्बा	रा.प.अनं.प्रथम	प्रशासन	सामान्य प्रशासन	१२
१०.	कम्प्युटर अपरेटर	रा.प.अनं.प्रथम	विविध		४
११.	सह-लेखापाल	रा.प.अनं.द्वितीय	प्रशासन	लेखा	१
१२.	हलुका सवारी चालक	श्रेणीविहीन			६
१३.	कार्यालय सहयोगी	श्रेणीविहीन			७
जम्मा					५२

४. मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयको नाममा आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ का लागि स्वीकृत योजना तथा कार्यक्रम र तिनको अवस्था:

क्र.सं.	कार्यक्रमको नाम (शीर्षकमा)	बैशाख मसान्त सम्मको		असार मसान्तसम्म हुने अनुमानित	
		भौतिक प्रगति %	वित्तिय प्रगति %	भौतिक प्रगति %	वित्तिय प्रगति %
१	कार्यालय परिसरमा सडक कालोपत्रे सहित पुँजीगत पूर्वाधार विकास	-	-	-	-

क्र.सं.	कार्यक्रमको नाम (शीर्षकमा)	वैशाख मसान्त सम्मको		असार मसान्तसम्म हुने अनुमानित	
		भौतिक प्रगति %	वित्तिय प्रगति %	भौतिक प्रगति %	वित्तिय प्रगति %
२	प्रदेशको राजधानी कायम हुने स्थानमा रहने मन्त्रालय तथा निकायहरूको संरचनाहरूको सम्भाव्यता अध्ययन (ड्रईड डिजाइन र लागत अनुमान समेत)	-	-	-	-
३	प्रदेश विकास कार्यक्रम (स्थानिय तहलाई अनुदान)	-	-	-	-
४	भवन निर्माण	६०	४२	८०	८०
५	निर्मित भवनको संरचनात्मक सुधार	१००	९९	१००	१००
६	फर्निचर तथा फिक्चर्स	५०	५२	८०	८६.२०
७	सवारी साधन	५०	४६	८०	८०
८	मेशिनरी तथा औजार	६०	७१	८५	८५.७८
९	कम्प्युटर सफ्टवेयर निर्माण तथा खरिद एवं अन्य बौद्धिक सम्पत्ती प्राप्ति	४०	२०	४०	४०
१०	अतिथि सत्कार (बिदेशी कुटनीतिज्ञ लगायत पाउनाहरू)	१०	३	१०	५
११	संघ संस्था एवं उत्कृष्ट कर्मचारी पुरस्कार तथा वार्षिक उत्सव समारोह कार्यक्रम	१००	१०१	१००	१००
१२	कर्मचारी क्षमता विकास कार्यक्रम	-	-	-	-
१३	प्रदेश निजामती किताबखाना स्थापना सम्बन्धी, नीति, नियम, कार्यविधि	१५	९	१५	१५
१४	प्रदेश लोकसेवा आयोग गठन सम्बन्धी कार्य कानून नीति, कार्यविधि	३०	१३	५०	३०
१५	राजकीय समारोह	-	-	-	-
१६	मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद् कार्यालयको कार्यसंचालन निर्देशिका	-	-	-	-
१७	अन्य प्रदेशहरूसँग अनुभव आदान प्रदान कार्यक्रम	-	-	-	-
१८	जनप्रतिनिधीहरूको लागि अन्तरक्रिया कार्यक्रम	२०	१०	५०	२०
१९	प्रदेश समन्वय परिषद्को बैठक	-	-	१००	-

क्र.सं.	कार्यक्रमको नाम (शीर्षकमा)	वैशाख मसान्त सम्मको		असार मसान्तसम्म हुने अनुमानित	
		भौतिक प्रगति %	वित्तिय प्रगति %	भौतिक प्रगति %	वित्तिय प्रगति %
२०	प्रदेश सरकारको दिर्घकालिन रणनीति, तर्जुमा तथा प्रकाशन	२५	१२	२५	२५
२१	विकाश अवधारणा तथा आगामी वर्षको नीति कार्यक्रम आदीको लागि छलफल गोष्ठी सेमिनार आदी र सोको प्रतिवेदन	१००	१८	१००	१००
२२	स्थानीय तहको क्षमता अभिवृद्धी कार्यक्रम	६०	२१	६०	६०
२३	नगरपालिका तथा गाउँपालिकाका एकिकृत वस्ती निर्माणको लागि सशर्त अनुदान (प्रस्तावहरु मागी उत्कृष्ट प्रस्तावहरुको लागि दिने)	-	-	-	-
२४	एक प्रदेशले अर्को प्रदेशको बासिन्दालाई समान सदस्य, व्यवहार र सुविधा उपलब्ध गराउने सम्बन्धी	-	-	-	-
२५	कानून नियमावलीको मस्यौदा माथि छलफल/गोष्ठी/कानूनहरु प्रकाशन तथा वितरण	४०	२८	६०	५०
२६	प्रदेश प्रशासन संचालन सम्बन्धमा सरकारी सेवाको गठन र संचालन सम्बन्धी प्रदेश कानून	-	-	-	-
२७	प्रदेश संसदहरुको लागि नीतिगत तथा कानूनी अभिमुखिकरण कार्यक्रम (५ वटा समूहमा)	-	-	-	-
२८	प्रदेश नगरपालिका वा गाउँपालिका बिचको विवाद समाधान गर्ने प्रक्रिया र कार्यविधि सम्बन्धी प्रदेश कानून	-	-	-	-
२९	भ्रष्टाचार नियन्त्रण सम्बन्धी संचार माध्यमबाट सुचना प्रवाह	४०	१३	६०	४५
३०	भ्रष्टाचार नियन्त्रण सम्बन्धी संचारकर्मीसंग अन्तरक्रिया	५०	५	५०	६६
३१	भ्रष्टाचार निवारण सम्बन्धी रणनीति तर्जुमा	१००	७८	१००	१००
३२	मानव अधिकार सम्बन्धी गोष्ठी सेमिनार तथा प्रतिवेदन	३३	३५	६६	५०

क्र.सं.	कार्यक्रमको नाम (शीर्षकमा)	बैशाख मसान्त सम्मको		असार मसान्तसम्म हुने अनुमानित	
		भौतिक प्रगति %	वित्तीय प्रगति %	भौतिक प्रगति %	वित्तीय प्रगति %
३३	स्थानीय स्तरका न्यायीक निकाय स्थापना र संचालन सम्बन्धी प्रदेश कानून	-	-	-	-

५. चालु र पूँजीगत खर्च शीर्षकको प्रगति विवरण

ब.उ.शी.नं.	विनियोजित	बैशाख मसान्त सम्मको		असार मसान्त सम्मको अनुमानित	
	बजेट	खर्च रु.	प्रगति प्रतिशत	खर्च रु.	प्रगति प्रतिशत
चालु तर्फ					
७०३३१३११३	८,६३,७८,०००	४,४९,२३,२१९	५२.०१	६,५०,०८,०००	७५.२६
७०३३१३५१३	१४,५५,००,०००	३९,४४,२४५	२.७१	३,४३,००,०००	२३.५७
७०३३१३९१३	१,०५,३४,०००	६०,५१,८०८	५७.४५	६०,५१,८०८	५७.४५
जम्मा	२४,२४,१२,०००	५,४९,१९,२७२	२२.६६	१०,५३,५९,८०८	४३.४६
पूँजीगत तर्फ					
७०३३१३११४	३,९५,६०,०००	१,९७,७६,८८७	४९.९९	३,२५,००,०००	८२.१५
७०३३१३५१४	२१,५०,००,०००	०	-	०	-
७०३३१३९१४	३,५०,०००	०	-	०	-
जम्मा	२५,४९,१०,०००	१,९७,७६,८८७	७.७६	३,२५,००,०००	१२.७५
कुल जम्मा	४९,७३,२२,०००	७,४६,९६,१५९	३०.४१	१३,७८,५९,८०८	५६.२१

स्रोत: मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय

१. पृष्ठभूमि :

संविधान जारी भएपछि राज्य संचालन संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबाट हुनेगरी राज्यशक्तिको बाँडफाँट भएको छ। राज्यको पुनर्संरचना पश्चात् देशमा हाल ७५३ स्थानीय तह, ७ प्रदेश र संघ रहेको छ। देशमा स्थानीय तह र संघ तथा प्रदेशको निर्वाचन सम्पन्न भएपछि नेपाल सरकारको मिति २०७४।१०।१० को निर्णयानुसार यस प्रदेश नं. ३ मा सातवटा मन्त्रालयहरू स्थापना भई कार्य सञ्चालन गर्ने मध्ये यो मन्त्रालय पनि एक हो। यस मन्त्रालयको कार्य क्षेत्र खास गरेर शान्ति सुरक्षा, सूचना तथा संचार र प्रदेश स्तरका कानूनहरूको तर्जुमा गर्ने रहेको छ।

२. सोच :

नागरिक स्वतन्त्रताको उच्च सम्मान गर्दै सुरक्षित, शान्त एवं प्रविधिमैत्री प्रदेश।

३. उद्देश्य :

- शान्ति सुव्यवस्था र सुरक्षा कायम गरी जनताको जिउ, धन र स्वतन्त्रताको संरक्षण गर्ने।
- नेपालको संविधानद्वारा प्रत्याभूत नागरिक स्वतन्त्रता, विधिको शासन, मानव अधिकार लगायत लोकतान्त्रिक मूल्य र मान्यताको संरक्षण एवं सम्बर्धन गर्ने।
- पारदर्शिता तथा सुशासनको लागि सूचना प्रविधिमैत्री शासन व्यवस्था संचालन गर्ने।
- प्रदेश सरकारको लागि आवश्यक पर्ने कानूनहरूको निर्माण गरी लोकतन्त्रको संरक्षण गर्ने।

४. लक्ष्य :

जनताको चाहना र आवश्यकता अनुरूप प्रदेशमा भरपर्दो शान्ति सुरक्षा एवं सुव्यवस्था कायम गरी विधिको शासन एवं प्रविधिमैत्री वातावरण सिर्जना गरी शासकीय प्रवन्ध मिलाउनु यस मन्त्रालयको लक्ष्य रहेको छ।

५. कार्य जिम्मेवारी :

आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालयको कार्य जिम्मेवारी प्रदेश सरकार, मन्त्रपरिषद्को मिति

२०७४/११/१६ मा स्वीकृत गरेको प्रदेश सरकार (कार्य विभाजन नियमावली) २०७४ ले तोकेको छ :

- प्रदेश शान्ति सुरक्षा र सुव्यवस्था सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड र योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन, नियमन, सूचना संकलन, मूल्याङ्कन र प्रतिवेदन तथा संघसँगको समन्वय र सहकार्य,
- अतिविशिष्टव्यक्ति, महत्वपूर्ण भौतिक संरचना, संवेदनशील सार्वजनिक स्थल तथा समारोहको सुरक्षा, संघीय र प्रदेश सुरक्षा निकायसँगको सम्पर्क, सम्बन्ध, सूचना आदान प्रदान र समन्वय,
- संघीय कानून बमोजिम प्रदेश प्रहरी संचालन, व्यवस्थापन र नियमन,
- प्रदेश भित्रको अपराध अनुसन्धान, सूचना संकलन, रोकथाम, नियन्त्रण तथा समन्वय,
- कानून, न्याय तथा प्रदेश सभा मामिला सम्बन्धी,
- प्रदेशसभामा पेश हुने विधेयक तर्जुमा र प्रमाणीकरण सम्बन्धी,
- अन्तर्राष्ट्रिय सीमा क्षेत्रमा हुने अपराध र गतिविधिको सूचना संकलन, विश्लेषण र उपयोग तथा अन्तर्राष्ट्रिय सीमा सुरक्षामा सहयोग,
- आधारभूत मानव अधिकारको संरक्षण, नागरिक स्वतन्त्रताको रक्षा तथा प्रबर्द्धनमा सहयोग,
- प्रादेशिक कारागार तथा हिरासतको व्यवस्थापन र सुरक्षा, थुनुवा तथा कैदीहरूको मानव अधिकारको संरक्षण र एकप्रदेशबाट अर्को प्रदेशमा अभियुक्त, थुनुवा वा कैदीको स्थानान्तरण सम्बन्धी,
- सामुदायिक प्रहरी,
- प्रदेश भित्रको सडक सुरक्षा तथा ट्राफिक व्यवस्थापन र यातायात क्षेत्रको सिन्डिकेट तथा कार्टेलिङ्ग नियन्त्रण,
- प्रदेश भित्र न्यायिक र अर्ध न्यायिक निकायले गरेका फैसला कार्यान्वयन,
- प्रदेशभित्रका गैर सरकारी संघ, संस्थाहरूको अभिलेख र समन्वय,
- गुनासो र विवाद व्यवस्थापन,
- संघीय मापदण्ड बमोजिम हातहतियार, खरखजाना तथा विष्फोटक पदार्थको नियमन,
- फौजदारी कार्यविधि कानूनको कार्यान्वयन,
- अपराध तथा यातना पीडितको पुनर्स्थापना र क्षतिपूर्ति,
- निवारक नजरबन्द र स्थानहद सम्बन्धी,
- अन्तरप्रदेश सुरक्षा सम्बन्धी,
- सरकारी प्रयोजनका लागि जग्गा अधिग्रहण तथा सम्पत्ति प्राप्ति सम्बन्धी प्रादेशिक नीति तथा कानून तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन तथा जग्गा विवाद समाधान,
- स्थानीय प्रशासन संचालन, व्यवस्थापन र समन्वय,
- पारिवारिक मामिला (विवाह, सम्पत्ति हस्तान्तरण, सम्बन्ध विच्छेद, टुहुरा, धर्मपुत्र, धर्मपुत्री

- उत्तराधिकार र संयुक्त परिवार) सम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्डको कार्यान्वयन र नियमन,
- विपद् व्यवस्थापन, जोखिम न्यूनीकरण र विपद् प्रतिकार्य, प्रादेशिक विपद् कोष स्थापना र संचालन, स्थानीय विपद् कोषमा सहयोग, विपद् तथ्याङ्क व्यवस्थापन र अध्ययन तथा अनुसन्धान, विपद् जोखिम क्षेत्र नक्शांकन र बस्ती स्थानान्तरण सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून कार्यान्वयन, मापदण्ड र योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन,
- उपाधि, सम्मान तथा विभूषणको सिफारिस,
- प्रदेशस्तरमा सार्वजनिक बिदा, उत्सव, उर्दी आदिको व्यवस्थापन,
- प्रदेशस्तरमा दिगो शान्ति व्यवस्थापन तथा द्वन्दबाट पीडित तथा विस्थापित व्यक्तिको पुनस्थापना सम्बन्धी,
- सत्यनिरूपण तथा मेलमिलाप र वेपत्ता पारिएका व्यक्ति सम्बन्धी,
- प्रदेशस्तरको विद्युतीय संचार माध्यम संचालन (रेडियो, एफ. एम. तथा टेलिभिजन समेत) सम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्ड तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन तथा अनुमति, इजाजत र नवीकरण,
- प्रदेशस्तरमा तारयुक्त र ताररहित ब्रोडब्याण्ड पूर्वाधारको विकास, व्यवस्थापन र नियमन,
- प्रदेशस्तरमा सूचना प्रविधिको प्रवर्द्धन, सूचना प्रविधि पार्कको निर्माण, सञ्चालन र नियमन,
- प्रदेशभित्र टेलिसेन्टर संचालन, व्यवस्थापन र नियमन,
- प्रदेशस्तरका इन्टरनेट सेवा र अनलाइन तथा अन्य प्रविधिमा आधारित संचार माध्यमको दर्ता, अभिलेख, अनुमति, नविकरण, अनुगमन र नियमन,
- साइबर सुरक्षा अनुगमन,
- छापा संचार माध्यमको दर्ता, अनुमति, आचार संहिता निर्धारण र अनुगमन, अभिलेखाङ्कन, वर्गीकरण, सञ्चालन र नियमन,
- प्रेस सूचना प्रवाह, सूचना सामग्रीको उत्पादन, प्रकाशन र वितरण,
- श्रमजीवि सञ्चारकर्मीहरूको न्यूनतम पारिश्रमिक अनुगमन,
- प्रदेशस्तरीय प्रेस रजिष्ट्रार सम्बन्धी,
- केबुल वितरणको इजाजत, नवीकरण र नियमन,
- सूचनाको हक सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून तथा मापदण्डको तर्जुमा र कार्यान्वयन,
- चलचित्र निर्माण, हल संचालन तथा प्रदर्शन अनुमति र नियमन,
- प्रदेश सरकारले गर्नु पर्ने तर कुनै मन्त्रालयलाई नतोकिएको कार्य।

६. स्वीकृत दरबन्दी:

क्र.सं.	पद	सेवा	समूह	श्रेणी/तह	दरबन्दी संख्या
१	प्रदेश सचिव	प्रशासन		रा.प.प्रथम	१
२	उपसचिव	प्रशासन	सामान्य प्रशासन	रा.प.द्वितीय	२
३	उपसचिव	न्याय	कानून	रा.प.द्वितीय	१
४	शाखा अधिकृत	प्रशासन	सामान्य प्रशासन	रा.प.तृतीय	६
५	लेखा अधिकृत	प्रशासन	लेखा	रा.प.तृतीय	१
६	कानून अधिकृत	न्याय	कानून	रा.प.तृतीय	२
७	नायव सुब्बा	प्रशासन	सामान्य प्रशासन	रा.प.अनं.प्रथम	९
८	कम्प्यूटर अपरेटर	विवध		रा.प.अनं.प्रथम	४
९	सह लेखापाल	प्रशासन	लेखा	रा.प.अनं.द्वितीय	१
१०	खरिदार	प्रशासन	सामान्य प्रशासन	रा.प.अनं.द्वितीय	१
११	हलुका सवारी चालक			श्रेणीविहीन	४
१२	कार्यालय सहयोगी			श्रेणीविहीन	६
जम्मा					३८

७. मन्त्रालयको नाममा आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ का लागि स्वीकृत योजना तथा कार्यक्रम र तिनको अवस्था:

क्र.सं.	कार्यक्रमको नाम (शीर्षकगत)	बैशाख मसान्त सम्मको		असार मसान्तसम्म हुने अनुमानित	
		भौतिक प्रगति (%)	वित्तीय प्रगति (%)	भौतिक प्रगति (%)	वित्तीय प्रगति (%)
१	पत्रकारिता क्षमता विकास सहयोग कार्यक्रम	२०	२०	२०	२०
२	प्रदेश भित्रको सडक सुधार र ट्राफिक सचेतना सम्बन्धि ब्रोसर, स्टिकर छपाई	०	०	०	०
३	प्रदेश भित्रको सडक सुधार र ट्राफिक सचेतना कार्यक्रम	१००	९५	१००	९५
४	लागू औषध विरुद्धको सचेतना कार्यक्रम	१००	१००	१००	१००

क्र.सं.	कार्यक्रमको नाम (शीर्षकगत)	बैशाख मसान्त सम्मको		असार मसान्तसम्म हुने अनुमानित	
		भौतिक प्रगति (%)	वित्तीय प्रगति (%)	भौतिक प्रगति (%)	वित्तीय प्रगति (%)
५	लागू औषध विरुद्धको अन्तराष्ट्रिय दिवस कार्यक्रम	०	०	१००	१००
६	नागरिक सँग प्रहरी कार्यक्रमको लागि प्रचार सामाग्री छपाई तथा वितरण कार्यक्रम	०	०	०	०
७	होर्डिङ बोर्डको निर्माण कार्यक्रम	०	०	०	०
८	प्रहरी सँग नागरिक सुनवाई कार्यक्रम	०	०	०	०
९	सामुदायिक प्रहरी केन्द्र संचालन सहयोग कार्यक्रम	०	०	०	०
१०	सुरक्षा सम्बन्धी गोष्ठी आयोजना कार्यक्रम	१००	१००	१००	१००
११	मन्त्रालय नियन्त्रण कक्ष संचालन कार्यक्रम	०	०	०	०
१२	लोक कल्याणकारी विज्ञापन कार्यक्रम	०	०	०	०
१३	चलचित्र नगरी निर्माणको अध्ययन अनुसन्धान	०	०	०	०
१४	सूचना पार्कको अध्ययन अनुसन्धान	०	०	०	०
१५	अपराधको ट्रेन्ड अध्ययन अनुसन्धान	०	०	०	०
१६	प्रदेश सुरक्षा निति तर्जुमा	०	०	०	०
१७	द्वन्द्व पिडित तथा विस्थापित परिवारको लागि सहयोग कार्यक्रम	०	०	२०	२०
१८	प्रादेशिक विपद व्यवस्थान कोषको स्थापना र संचालन	१००	१००	१००	१००
१९	प्रदेश कानून पुस्तकालय स्थापना(फर्निचर खरिद)	१००	१००	१००	१००
२०	भाषिक सुदृढता सम्बन्धी सफ्टवेयर खरिद	०	०	०	०
२१	कानूनी नजिर संग्रहहरूको खरिद	०	०	१००	१००
२२	कानूनी मस्यौदा तर्जुमा सम्बन्धी तालिम	०	०	०	०
२३	कानूनी भाषा सम्बन्धी तालिम	०	०	१००	९५
२४	देवानी र फौजदारी संहिता सम्बन्धी अन्तरक्रिया सेमिनार, गोष्ठी	०	०	०	०
२५	मानव अधिकार संरक्षण र प्रावर्धन कार्यक्रम (प्रचार प्रसार, अन्तक्रिया) मानव अधिकार र	२५	२५	२५	२५

क्र.सं.	कार्यक्रमको नाम (शीर्षकगत)	बैशाख मसान्त सम्मको		असार मसान्तसम्म हुने अनुमानित	
		भौतिक प्रगति (%)	वित्तीय प्रगति (%)	भौतिक प्रगति (%)	वित्तीय प्रगति (%)
	मानविय कानूनका सम्बन्धमा स्थानिय तह तथा शैक्षिक संस्थाहरुमा सचेतना कार्यक्रम				
२६	स्थानीय तहहरुको कानून निर्माणमा सहजीकरण कार्यक्रम स्थानिय तहको न्यायिक समितिको अधिकार र प्रयोग सम्बन्धमा सहजीकरण	०	०	०	०
२७	कानून सम्बन्धी पुस्तक खरिद	०	०	१००	१००
२८	कानून सम्बन्धी सामाग्री उत्पादन, प्रकाशन र वितरण	०	०	०	०
२९	राजपत्र ऐन संग्रह छपाई र वितरण	६०	४०	८०	७०
३०	कानून दिवस कार्यक्रम	१००	१००	१००	१००
३१	प्रदेश सरकारको पहिचान, नागरिकलाई निशुल्क कानूनी सहायता अभियान	१००	४०	१००	६०
३२	विपद व्यवस्थापन तालिम	०	०	१००	१००
३३	विपद सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम	०	०	०	०
३४	अन्तर प्रदेश अध्ययन भ्रमण कार्यक्रम	०	०	०	०
३५	विपद उद्धार सामाग्री खरिद	०	०	०	०
३६	विपद राहत सामाग्री खरिद	०	०	०	०
३७	कारागार सुधार कार्यक्रम चालु खर्च	०	०	०	०
३८	कारागार सुधार कार्यक्रम पुँजी खर्च	२०	२०	६०	६०
३९	प्रदेश अनुसन्धान व्यूरो सङ्गठनको लागि चालु खर्च	०	०	०	०
४०	प्रदेश प्रहरी सङ्गठन सुद्विडीकरण आयोजना चालु	०	०	०	०
४१	प्रदेश रजिष्ट्रारको कार्यालय स्थापना तथा सञ्चालन व्यवस्थापन	१००	१०	१००	८०
४२	शान्ति पार्कको निर्माण	१०	१०	३०	३०
४३	प्रदेश प्रहरी सङ्गठन सुद्विडीकरण पुँजिगत खर्च	०	०	२०	२०
४४	प्रदेश अनुसन्धान व्यूरो स्थापना र सञ्चालनको लागि पुँजिगत खर्च	०	०	०	०

८. चालु र पूँजीगत खर्च शीर्षकको प्रगति विवरणः

ख.शी.नं.	विनियोजित	बैशाख मसान्त सम्मको		असार मसान्त सम्म हुने अनुमानित	
	बजेट	खर्च रु.	प्रगति प्रतिशत	खर्च रु.	प्रगति प्रतिशत
चालु तर्फ					
७०३३३३३११३	४,३९,०७,०००	१,३६,०२,२७३	३०.९८	२,१३,१३,१३३	४८.५४
७०३३३३३५१३	१९,५८,१०,०००	७,८२,३९,१६९	३९.९६	११,७६,१०,०००	६०.०६
जम्मा	२३,९७,१७,०००	९,१८,४१,४४२	३८.३१	१३,८९,२३,१३३	५७.९५
पूँजीगत तर्फ					
७०३३३३३११४	३,६५,००,०००	१४,७८,७५६	४.०५	२,२७,००,०००	६२.१९
७०३३३३३५१४	१,१५,६८,००,०००	२,००,००,०००	१.७३	२,११,००,०००	१.८२
जम्मा	१,१९,३३,००,०००	२,१४,७८,७५६	१.८०	४,३८,००,०००	३.६७
कुल जम्मा	१,४३,३०,१७,०००	११,३३,२०,१९८	७.९१	१८,२७,२३,१३३	१२.७५

स्रोतः आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय

९. मन्त्रालयबाट हालसम्म निर्माण गरिएका कानून एवं कार्यविधिको विवरणः

ऐन	२८ वटा
नियमावली	४ वटा
आदेश	५ वटा
ऐन अन्तरगतका कार्यविधि/निर्देशिका	८ वटा
संसदमा विचाराधिन विधेयक	१० वटा

ऐन/नियम/निर्देशिका/मापदण्ड/कार्यविधिहरूको नाम

क्र.सं.	ऐन
१	प्रदेश आर्थिक कार्यविधि ऐन, २०७४ (ऐन नं. १)
२	प्रदेशस्तरका केही सार्वजनिक लिखत प्रमाणीकरण ऐन, २०७४(ऐन नं. २)
३	गाउँ-नगर-जिल्ला सभा सञ्चालन (कार्यविधि) ऐन, २०७५(ऐन नं.३)
४	स्थानिय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यको सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७५ (ऐन नं. २)
५	मुख्य न्यायधिवक्ताको काम कर्तव्य र अधिकार तथा सेवाको शर्त सम्बन्धी ऐन,२०७५ (ऐन नं. ९)
६	मुख्यमन्त्री र मन्त्रीको पारिश्रमिक तथा अन्य सुविधा सम्बन्धी ऐन,२०७५(ऐन नं. १०)

७	प्रदेश प्रशासनिक कार्यविधि (नियमित गर्ने) ऐन, २०७५(ऐन नं.११)
८	प्रदेश सभाका पदाधिकारी तथा सदस्यको पारिश्रमिक र सुविधा सम्बन्धी ऐन,२०७५(ऐन नं. १२)
९	प्रदेश सभा सचिवालय सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको ऐन,२०७५(ऐन नं.१३)
१०	प्रदेश विपद व्यवस्थापन ऐन,२०७५(ऐन नं. १५)
११	प्रदेश संस्था दर्ता ऐन,२०७५(ऐन नं. १७)
१२	प्रदेश सञ्चार माध्यम व्यवस्थापन ऐन, २०७५(ऐन नं. २१)
१३	प्रदेश स्तरका केही सार्वजनिक लिखत प्रमाणीकरण (पहिलो संशोधन) ऐन, २०७५ (ऐन नं. २३)
१४	प्रदेश विनियोजन ऐन, २०७५(आर्थिक वर्ष ०७५/०७६ का लागि) (ऐन नं. १)
१५	प्रदेश वित्तीय हस्तान्तरण ऐन,२०७५(ऐन नं.४)
१६	प्रदेश आकस्मिक कोष ऐन, २०७५(ऐन नं. ५)
१७	कर तथा गैरकर राजस्व सम्बन्धी ऐन, २०७५(ऐन नं. ६)
१८	प्रदेश आर्थिक ऐन, २०७५(ऐन नं. ७)
१९	प्रदेश विनियोजन ऐन, २०७५(आर्थिक वर्ष ०७५/०७६ का लागि)(ऐन नं. ८)
२०	प्रदेश कार्य सञ्चालन कोष ऐन, २०७५ (ऐन नं. १८)
२१	प्रदेश सवारी तथा यातायात व्यवस्था ऐन, २०७५ (ऐन नं. २२)
२२	प्रादेशिक दुग्ध विकास बोर्ड ऐन,२०७५(ऐन नं.१४)
२३	प्रदेश स्वास्थ्य सेवा ऐन ,२०७५(ऐन नं.१६)
२४	प्रदेश खेलकूद विकास ऐन, २०७५(ऐन नं.१९)
२५	प्रदेश प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा एवं तालिम परिषद् स्थापना र सञ्चालन गर्ने ऐन, २०७५ (ऐन नं. २०)
२६	प्रदेश सभाका पदाधिकारी तथा सदस्यको पारिश्रमिक र सुविधा सम्बन्धी (पहिलो संशोधन) ऐन, २०७६ (ऐन नं. ०१)
२७	प्रदेश सहकारी ऐन, २०७६ (ऐन नं. ३)
२८	प्रदेश बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७६(ऐन नं. २)
-	नियमावली
१	प्रदेश सरकार (कार्यविभाजन) नियमावली, २०७४
२	प्रदेश सरकार (कार्यसम्पादन) नियमावली, २०७४
३	जिल्ला समन्वय समितिको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार सम्बन्धी नियमावली, २०७५
४	प्रदेश आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०७५
-	आदेश

१	प्रदेश सभाका पदाधिकारी तथा सदस्यको पारिश्रमिक र सुविधा सम्बन्धी आदेश, २०७५- खारेज भई ऐन जारी
२	मुख्यमन्त्री र मन्त्रीको पारिश्रमिक तथा अन्य सुविधा सम्बन्धी आदेश, २०७५ - खारेज भई ऐन जारी
३	प्रदेश नीति तथा योजना आयोग (गठन तथा कार्य सञ्चालन) आदेश, २०७५
४	प्रदेश भित्रका अस्पतालको सञ्चालन र व्यवस्थापन आदेश, २०७५
५	प्रदेश व्यवसाय मन्त्र (गठन) आदेश, २०७५
-	ऐन अन्तरगतका कार्यविधि/निर्देशिका
१	शैक्षिक परामर्श सेवा तथा भाषा शिक्षण सम्बन्धी निर्देशिका, २०७५
२	नदीजन्य पदार्थ (संकलन र उपयोग) कार्यविधि, २०७५
३	प्रदेशस्तरीय संयुक्त बजार अनुगमन निर्देशिका, २०७५
४	प्रदेश आपतकालिन बाल संरक्षण कोष (स्थापना र सञ्चालन) कार्यविधि, २०७५
५	युवा वैज्ञानिक प्रोत्साहन कोष (स्थापना र सञ्चालन) कार्यविधि, २०७५
६	प्रदेश सार्वजनिक खरिद अन्तरिम कार्यविधि, २०७५
७	प्रदेश विपद कोष सञ्चालन कार्यविधि, २०७५
८	मागमा आधारित प्रदेश विकास आयोजना (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि, २०७५
-	संसदमा विचाराधिन विधेयक
१	सूचनाको हक सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक
२	विभूषण सिफारिस तथा सम्मान र पदक सम्बन्धमा कानूनी व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक
३	कर तथा गैरकर राजस्व सम्बन्धी ऐन, २०७५ लाई संशोधन गर्न बनेको विधेयक
४	प्रदेश राष्ट्रिय वनको संरक्षण र सुव्यवस्था गर्न बनेको विधेयक
५	प्रादेशिक औद्योगिक व्यवसाय सम्बन्धी विधेयक
६	प्रादेशिक व्यापार तथा व्यवसाय सम्बन्धी विधेयक
७	कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक
८	प्रदेश बीउ विजन व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक
९	प्रदेशस्तरमा जलचर संरक्षण र व्यवस्थापन गर्न बनेको विधेयक
१०	मदन कुमार भण्डारी स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान सम्बन्धी व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक

१०. आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ मा गरेका अन्य गतिविधि र तिनको उपलब्धि:

क्र.सं.	अन्य गतिविधि	रकम
१	प्रदेश नं. २ अन्तरगत बारा र पर्सा जिल्लामा हावाहुरी पिडितको आवास निर्माणका लागि सहयोग स्वरूप रकम हस्तान्तरण।	रु. १ करोड
२	नुवाकोटमा भएको गाडी दुर्घटनामा मृत्यु भएका परिवारलाई सहयोग प्रदान गरिएको।	रु .२० लाख
३	आसकालिन कार्यसञ्चालन केन्द्र हस्तान्तरण भई आएको।	

आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय

१. पृष्ठभूमि :

नेपालको संविधानको भाग १३ मा प्रदेश कार्यपालिकाको व्यवस्था भएको र सोही संवैधानिक व्यवस्था बमोजिम आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय, प्रदेश नं. ३ को मिति २०७४ साल माघ २८ गते गठन भई कार्यारम्भ गरेको छ। प्रदेशको आर्थिक अवस्थाको विश्लेषण तथा आर्थिक नीतिको तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन, प्रदेशस्तरको आर्थिक श्रोतको बाँडफाँड, लगानी प्रक्षेपण र वित्तीय व्यवस्थापन तथा प्रदेश राजस्व सम्बन्धी नीति तथा कानूनको तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन गर्ने दायित्व आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालयमा रहेको छ।

प्रदेशस्तरको आर्थिक स्थायित्व र मुल्य स्थिरता सम्बन्धी नीति तर्जुमा र नियमन प्रदेश विनियोजन ऐन तथा प्रदेशको बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, नियमन र आर्थिक अनुशासन, प्रदेशको सार्वजनिक खर्च व्यवस्थापन तथा प्रदेश स्तरीय अर्थ, योजना, बजेट, वित्तीय संस्थाहरू संचालन व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यको लागि यो मन्त्रालय स्थापना भएको हो।

२. सोच :

सबल वित्त तथा आर्थिक क्षेत्र व्यवस्थापन मार्फत दिगो, फराकिलो तथा उच्चदरको आर्थिक वृद्धि हासिल गरी प्रदेशको आर्थिक सक्षमता अभिवृद्धि गर्ने।

३. उद्देश्य :

उपलब्ध स्रोत साधनको अधिकतम उपयोग मार्फत आर्थिक तथा सामाजिक विकासमा सघाउ पुऱ्याउने।

४. लक्ष्य :

राजस्वका स्रोतहरूको क्षेत्र पहिचान गरि आर्थिक उपलब्धिको न्यायोचित वितरणमार्फत गरिबी निवारण, रोजगारी सिर्जना गर्दै समृद्ध प्रदेश निर्माणमा योगदान पुऱ्याउने।

५. कार्य जिम्मेवारी:

आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालयको कार्य जिम्मेवारी प्रदेश सरकार, मन्त्रपरिषद्को मिति २०७४/११/१६ मा स्वीकृत गरेको प्रदेश सरकार (कार्य विभाजन) नियमावली २०७४ ले तोके अनुसार निम्नानुसार रहेको छ :

- प्रदेशको आर्थिक अवस्थाको विश्लेषण तथा आर्थिक नीतिको तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन,
- प्रदेशस्तरको आर्थिक स्रोतको बाँडफाँट, लगानी प्रक्षेपण र वित्तीय व्यवस्थापन,
- प्रादेशिक वित्त सन्तुलन सम्बन्धी नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन,
- संघको स्वीकृतिमा वैदेशिक सहयोग, वैदेशिक ऋण र अनुदान प्राप्ति, उपयोग, लेखाङ्कन र प्रतिवेदन,
- प्रदेश स्थित सरकारी सम्पत्तिको एकीकृत विवरण र सरकारी बाँकी रकमको लगत तथा असुलउपर,
- प्रदेश स्तरीय विकास नीति, प्राथमिकता, आवधिक तथा क्षेत्रगत योजना र वार्षिक विकास कार्यक्रमको तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमन तथा मूल्याङ्कन,
- राष्ट्रिय तथा अन्तर प्रदेश विकास आयोजनाको समन्वय र सशर्त अनुदानको सदुपयोग,
- प्रदेश राजश्व सम्बन्धी नीति तथा कानूनको तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन,
- प्रदेश सार्वजनिक खर्च सम्बन्धी नीतिको तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन तथा स्थानीय तह अनुदान,
- संघीय नीति अनुरूप सह-वित्तीयकरण,
- प्रदेश आर्थिक कार्यविधि सम्बन्धी नीति तथा कानूनको निर्माण, कार्यान्वयन र नियमन,
- प्रदेश विनियोजन ऐन तथा प्रदेशको बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, नियमन र आर्थिक अनुशासन,
- प्रदेश संचित कोषको संचालन तथा व्यवस्थापन र प्रदेश लेखा नियन्त्रण एवं व्यवस्थापन,
- प्रदेश पुरक अनुमान तथा पेशकी खर्च र प्रदेश आकस्मिक कोष व्यवस्था,
- प्रदेश सरकारी लगानी र लाभांशको लेखा व्यवस्थापन,
- प्रदेशगत विनियोजन, राजश्व, धरौटी, कार्य संचालन कोष र अन्य सरकारी कोष तथा सम्पत्तिको एकीकृत विवरण र लेखा परीक्षण,
- घरजग्गा रजिष्ट्रेशन शुल्क, सवारी साधन कर, मनोरञ्जन कर, विज्ञापन कर, पर्यटन शुल्क, कृषि आयमा कर, सेवा शुल्क, दस्तुर र दण्ड जरिवाना संकलन, बाँडफाँट र उपयोग सम्बन्धी नीति तथा कानून तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन,
- संघीय कानून अनुसार प्रकृतिक स्रोतबाट प्राप्त रोयल्टी र शुल्क संकलन, नियमन र हस्तान्तरण,
- राजश्व चुहावट नियन्त्रण सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून तथा मापदण्ड तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन,
- संघसँग अन्तरसरकारी वित्तीय सम्पर्क, सम्बन्ध र सहकार्य,
- तथ्याङ्क, सूचना प्रणाली तथा अभिलेख व्यवस्थापन सम्बन्धमा प्रादेशिक नीति, कानून, मापदण्ड एवं योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन तथा संघ र स्थानीय तहसँग सहयोग, समन्वय र सहकार्य,
- बीमा र बीमा व्यवसायको संचालन, व्यवस्थापन, प्रवर्द्धन तथा विस्तार र नियमन,
- प्रदेशस्तरका सार्वजनिक संस्थान, वित्तीय संस्था, समिति, प्रतिष्ठान तथा कम्पनी आदिको सञ्चालन, व्यवस्थापन सुधार र नियमन,
- आर्थिक विकासमा निजी, सहकारी तथ गैरसरकारी क्षेत्रसँगको समन्वय र सहकार्य।

६. स्वीकृत दरबन्दी:

सि.नं.	पदको नाम	तह	सेवा	समूह	स्वीकृत दरबन्दी
१	सचिव	११ औं	प्रशासन		१
२	उप-सचिव	९/१० औं	प्रशासन	सा.प्र.	२
३	उप-सचिव	९/१० औं	प्रशासन	राजश्व	२
४	शाखा अधिकृत	७/८ औं	प्रशासन	सा.प्र.	६
५	शाखा अधिकृत	७/८ औं	प्रशासन	राजश्व	६
६	लेखा अधिकृत	७/८ औं	प्रशासन	लेखा	१
७	कानून अधिकृत	७/८ औं	न्याय	कानून	१
८	तथ्याङ्क अधिकृत	७/८ औं	आ.यो.तथा.त.		१
९	कम्प्यूटर अधिकृत	७/८ औं	विविध		१
१०	कम्प्यूटर इन्जिनियर	७/८ औं	विविध		१
११	अर्थशास्त्री	७/८ औं	विविध		१
१२	सहायक/ अधिकृत	५/६ औं	प्रशासन	सा.प्र.	३
१३	सहायक/ अधिकृत	५/६ औं	प्रशासन	राजश्व	६
१४	कम्प्यूटर अपरेटर	५ औं	विविध		३
१५	सहायक	४/५ औं	प्रशासन	सा.प्र.	२
१६	सह-लेखापाल	चौथो	प्रशासन	लेखा	१
१७	ह.स.चा.	तह विहीन	इन्जि.	मे./ज.मे.	४
१८	का.स./स्वीपर/माली/ चौकीदार	तह विहीन	प्रशासन	सा.प्र.	५
जम्मा					४७

७. मन्त्रालयको नाममा आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ का लागि स्वीकृत योजना तथा कार्यक्रम र तिनको अवस्था:

क्र.सं.	कार्यक्रमको नाम (शीर्षकगत)	बैशाख मसान्त सम्मको		असार मसान्तसम्म हुने अनुमानित	
		भौतिक प्रगति (प्रतिशतमा)	वित्तीय प्रगति (प्रतिशतमा)	भौतिक प्रगति (प्रतिशतमा)	वित्तीय प्रगति (प्रतिशतमा)
१	आन्तरिक पर्यटन प्रवर्द्धन र राष्ट्रसेवक कर्मचारी प्रोत्साहन कार्यक्रम	४१.७५	३८.५६		३८.८९
२	आयव्ययको अनुमानीत विवरण (रेडबुक) प्रकाशन	-	-		४०.००
३	आर्थिक विधेयकको छलफल निर्माण तथा प्रकाशन	-	-		४०.००
४	आर्थिक विश्लेषण तथा वित्तीय क्षेत्र व्यवस्थापन कार्यक्रम	-	-		-
५	गरिवी निवारण तथा उच्च आर्थिक वृद्धि हासिल गर्ने अध्ययन कार्यक्रम	-	३०.६४		३०.६४
६	ऐन नियम कार्यविधि मापदण्ड निर्देशिका लगायतका कानुनहरूको निर्माण	१००.००	२४.७५		२४.७५
७	कर्मचारी क्षमता विकास कार्यक्रम	१००.००	६१.७२		८४.९२
८	गैरकर सम्बन्धी नीति क्षेत्रको पहिचान दर निर्धारण, सम्बन्धित मन्त्रालयसँग समन्वयात्मक कार्यक्रम	-	-		-
९	प्रदेश तथ्यांक व्यवस्थापन कार्यक्रम	५०.००	३५.८१		३५.८१
१०	प्रदेश लगानी व्यवस्थापन कार्यक्रम	५०.००	१.८२		१.८२
११	सार्वजनिक निजी साझेदारी (PPP) र सार्वजनिक सहकारी साझेदारी (PCP) अध्ययन कार्यक्रम	८३.३३	१९.१९		१९.१९
१२	प्रदेश वित्त व्यवस्थापन कार्यक्रम	१००.००	-		-
१३	एक व्यक्ति एक बैंक खाता कार्यक्रम	-	-		-
१४	प्रदेशको राजस्व सम्भाव्यता अध्ययन	८३.३३	४८.१८		४८.१८
१५	प्रदेशले प्रदान गरेका विभिन्न अनुदानमा आधारित कार्यक्रमहरूको अनुगमन	८७.५०	०.१८		०.१८
१६	पूर्व बजेट छलफल	-	-		९१.६७
१७	बजेट कार्यान्वयन समिक्षा गोष्ठी	-	-		-
१८	बजेट कार्यान्वयनको अनुगमन कार्यक्रम	-	-		४१.०३
१९	बजेट प्रस्तावमाथिको छलफल कार्यक्रम	-	-		५१.४६

२०	बजेट फाराम वितरण र खर्च प्रस्ताव संकलन	-	-	-
२१	बजेट वक्तव्य निर्माण तथा प्रकाशन	-	-	४०.००
२२	बजेट सम्बन्धी अन्य गतिविधि र प्रकाशन	-	-	-
२३	बजेट समिति र उपसमितिको बैठक खर्च	-	-	९०.००
२४	बजेट सिमा तथा मार्गदर्शन तय एवं संचार	-	-	-
२५	विनियोजन विधेयक तर्जुमा तथा प्रकाशन	-	-	४०.००
२६	मन्त्रालयगत प्रगति पुस्तिका निर्माण र प्रकाशन	१००.००	-	५०.००
२७	योजना र कार्यक्रमको वित्तीय प्रगति अनुगमन र प्रतिवेदन स्वचालित डिजिटल प्रणाली स्थापना	१०.००	०.७५	०.७५
२८	राजस्व परामर्श समितिको बैठक, प्रतिवेदन तथा प्रकाशन	-	-	७३.३३
२९	राजस्व संकलनको अध्ययन, अनुसन्धान र समिक्षा	१००.००	४८.४०	४८.४०
३०	राजस्व सुचना प्रणाली विकास	-	-	-
३१	राजस्व सम्बन्धी कानून निर्माण तथा प्रकाशन	७५.००	१९.२०	१९.२०
३२	बजेट निर्माण अतिरिक्त समय कार्य संचालन कार्यक्रम	-	-	९५.००
३३	वार्षिक/अर्धवार्षिक/चौमासिक प्रगति प्रतिवेदन प्रकाशन	५०.००	११.०५	११.०५
३४	PLMBIS तालिम	१००.००	-	९०.००
३५	संघीय तथा प्रादेशिक आर्थिक कार्य प्रणालीको अध्ययन तथा अवलोकन कार्यक्रम	३३.३३	०.१५	११.२६
३६	परियोजना बैंक इकाई संचालन कार्यक्रम	-	-	-
३७	सशर्त अनुदान पुस्तिका निर्माण र प्रकाशन	-	-	६६.६७

८. चालु र पूँजीगत खर्च शिर्षकको प्रतगि विवरणः

ब.उ.शी.नं.	विनियोजित बजेट	बैशाख मसान्त सम्मको		असार मसान्तसम्मको अनुमानित	
		खर्च रु.	प्रगति प्रतिशत	खर्च रु.	प्रगति प्रतिशत
चालु तर्फ					
७०३३२३११३	५,५८,००,०००	१,५५,३५,५९९	२८	२,३८,१३,०९९	४३
७०३३२३५१३	६,७९,२१,०००	९६,३७,००७	१४	१,९६,३७,००७	२९
७०३३२३१२३	१,५७,९०,०००	६३,२७,९४३	४०	१,२१,१६,४६०	७७
जम्मा	१३,९५,११,०००	३,१५,००,५४९	२३	५,५५,६६,५६६	४०
पूँजीगत तर्फ					
७०३३२३११४	४,४८,००,०००	२,४७,१२,०७९	५५	२,६५,६२,०७९	५९
७०३३२३१२४	१,३०,२०,०००	७५,८२,९००	५८	१,०३,२०,०००	७९
जम्मा	५,७८,२०,०००	३,२२,९४,९७९	५६	३,६८,८२,०७९	६४
कुल जम्मा	१९,७३,३१,०००	६,३७,९५,५२८	३२	९,२४,४८,६४५	४७

स्रोतः आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय

९. मन्त्रालयबाट हालसम्म निर्माण गरिएका कानून एवं कार्यविधिको विवरणः

क्र.सं.	निर्माण भएका कानून एवं कार्यविधि	कैफियत
१	कर तथा गैरकर राजश्व सम्बन्धी ऐन, २०७५	
२	प्रदेश आकस्मिक कोष ऐन, २०७४	
३	प्रदेश आर्थिक कार्यविधि ऐन, २०७४	
४	विनियोजन ऐन, २०७५	
५	प्रदेश आर्थिक ऐन, २०७५	
६	कार्य सञ्चालन कोष ऐन, २०७५	
७	सार्वजनिक, निजी सहकारी साझेदारी विधेयक, २०७६	मन्त्रिपरिषदबाट मस्यौदा स्वीकृत
८	प्रदेश सञ्चित कोष सञ्चालन कार्यविधि २०७४	

९	सरकारी सवारी साधन खरिद सम्बन्धी मापदण्ड, २०७४	
१०	प्रदेश विशेष अनुदान सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५	
११	प्रदेश समपुरक अनुदान सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५	
१२	सार्वजनिक खरिद सम्बन्धी अन्तरिम कार्यविधि, २०७५	

१०. मन्त्रालयबाट आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ मा गरेका अन्य गतिविधि र तिनको उपलब्धी:

- अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तान्तरण अन्तर्गत १३ जिल्लाका १/१ वटा स्थानीय तहलाई विशेष अनुदान बापत रु. ५ करोडका दरले जम्मा रु. ६५ करोड निकासा पठाइएको।
- अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तान्तरण अन्तर्गत प्रदेश नं. ३ का ८१ वटा स्थानीय तहका १०१ योजनाहरुको लागि समपुरक अनुदानस्वरूप रु. ८७ करोड ५९ लाख २१ हजार स्वीकृत भई निकासाको प्रक्रियामा रहेको।

भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय

१. पृष्ठभूमि:

२०७२ को नेपालको संविधान लागू भए पश्चात् देशमा संघ, प्रदेश तथा स्थानीय गरी तीन तहको सरकार रहेको छ। स्वीकृत कार्य विभाजन नियमावली अनुसार विभिन्न क्षेत्रहरूमा तीनवटै तहका सरकारहरूले गर्ने कार्य छुट्याइएको छ। सोही नियमावली बमोजिम यस प्रदेश नं ३ का तेह्र जिल्लाहरूमा विभिन्न भौतिक संरचनाहरूको योजना तर्जुमा, स्वीकृति सहित आवश्यक विभिन्न अध्ययन अनुसन्धानका कार्यहरू गर्न यस मन्त्रालयको स्थापना भएको छ। यसका अतिरिक्त योजना निर्माण, संचालन तथा मर्मत संभार लगायतका कार्यहरू यस मन्त्रालय मातहतका कार्यालयहरू बाट हुने परिकल्पना गरिएको छ।

२. सोच :

विभिन्न भौतिक संरचनाहरूको विकास मार्फत प्रदेशको दिगो विकास, समृद्धि, आर्थिक सामाजिक रूपान्तरण तथा स्वच्छ वातावरण कायम गर्ने।

३. लक्ष्य :

पूर्वाधारहरूको निर्माण गरी सबै नागरिकलाई सर्वसुलभ खानेपानी सेवाको पहुँच सुविधायुक्त, व्यवस्थित र पहिचानयुक्त बस्ती विकास गर्ने, विद्युतमा आत्मनिर्भरता, कृषि उत्पादकत्व तथा उत्पादनमा वृद्धि तथा सडक सञ्चालनको विस्तार गर्ने।

४. उद्देश्य :

- प्रभावकारी, दिगो, भरपर्दो, सुरक्षित, वातावरण मैत्री र कम खर्चिलो यातायात सेवा मार्फत आर्थिक क्रियाकलाप विस्तार र सेवाप्रवाहको प्रभावकारिता बढाउनुको साथै संघ र प्रदेश, प्रदेश र प्रदेश विच तथा प्रदेश र स्थानीय तह विच सम्बन्ध विस्तार गर्नु प्रमुख उद्देश्य हो।
- सिञ्चित क्षेत्र वृद्धि गर्नुका साथै जलस्रोतको बहुउद्देश्यीय, अन्तरजलाधार र जलाशययुक्त आयोजना र भूमिगत सिंचाई आयोजनाहरू लाई अधि बढाउने।
- विकसित सिंचाई प्रणालीमा व्यवस्थापन सुदृढीकरण गरी दिगोपना बढाउनु।
- सिंचाईको आवश्यकता भएको स्थान र समयमा निर्वाध रूपमा पानीको उपलब्धता बढाउनु।
- जलविधुत् सेवाको विस्तार गरी सबै घरपरिवार र क्षेत्रको सहज पहुँच सुनिश्चित गर्नु।
- व्यवस्थित बस्ती विकास गरी सबैका लागि सुलभ, सुरक्षित र वातावरणमैत्री आवासको प्रवर्द्धन गर्नु।

- आधारभूत सुविधायुक्त, व्यवस्थित, सुरक्षित एवम् पहिचानयुक्त सहरको विकास गर्नु।
- आर्थिक अवसरहरूको सृजना तथा रोजगारी अभिवृद्धि गरी सहरी क्षेत्रको विकास गर्नु।
- प्रदेशका सबै नागरिकहरूलाई आधारभूत स्तरको खानेपानी तथा सरसफाई सेवा उपलब्ध गराउनु।
- मध्यम तथा उच्च स्तरको खानेपानी तथा सरसफाई सेवा विस्तार गर्नु।
- मानव बसोबासका प्रमुख क्षेत्रहरूमा सरसफाई प्रवर्द्धन गर्नु।

५. कार्य जिम्मेवारी

- प्रदेशस्तरको उर्जा, विद्युत, सिंचाई, खानेपानी, जल उत्पन्न प्रकोप (नदी तथा पहिरो) व्यवस्थापन सम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धान, नीति, कानून, मापदण्ड, गुरुयोजना, योजना तथा आयोजना निर्माण, कार्यान्वयन, सञ्चालन, मर्मत संभार, समन्वय र नियमन,
- प्रदेशस्तरमा उर्जा, विद्युत, सिंचाई तथा खानेपानी सम्बन्धी सेवाको गुणस्तर र सेवा शुल्कको आधार निर्धारण र नियमन,
- उर्जा, विद्युत, सिंचाई सेवा विस्तारमा निजी क्षेत्रको सहभागिता र लगानी प्रवर्द्धन सम्बन्धी नीति तथा मापदण्ड निर्धारण र नियमन,
- राष्ट्रिय जलस्रोत नीति र संघीय योजना बमोजिम प्रदेश सीमा नदीका जलउपयोग सम्बन्धी आयोजनाको पहिचान, निर्माण, संचालन, सम्भार र व्यवस्थापन,
- प्रदेशभित्रको जलस्रोत उपयोग तथा नदी संरक्षण सम्बन्धी योजना तथा गुरु योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र अनुगमन तथा मूल्याङ्कन,
- प्रदेशभित्रको जलस्रोत उपयोग हुने आयोजनाहरूको अध्ययन, सर्वेक्षण, तयारी, कार्यान्वयन, अनुगमन र सञ्चालनमा समन्वय,
- प्रदेशस्तरमा जलाधार संरक्षण तथा जलउपयोग नीतिको तर्जुमा तथा कार्यान्वयन, प्रविधि विकास र व्यवस्थापन,
- मौसम र जलमापन सञ्चार सञ्जाल व्यवस्थापन,
- जलगुण तथा वायुगुण सम्बन्धी प्रयोगशाला व्यवस्थापन,
- प्रदेशस्तरको यातायात सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड र योजनाको तर्जुमा तथा कार्यान्वयन, अध्ययन अनुसन्धान र नियमन,
- प्रदेशभित्रको सवारी दर्ता र नवीकरण, चालक अनुमति र नवीकरण,
- प्रदेशभित्र सार्वजनिक यातायातको रुट अनुमति, मापदण्ड, गुणस्तर र भाडा दर निर्धारण र अनुगमन तथा नियमन,
- वातावरणमैत्री, अपाङ्गतामैत्री र लैङ्गिकमैत्री यातायात प्रणालीको प्रवर्द्धन,

- प्रदेश तहमा यातायात सुरक्षा र सवारी प्रदुषण नियन्त्रण सम्बन्धी योजना निर्माण र कार्यान्वयन,
- रज्जुमार्ग, जलमार्ग लगायतका वैकल्पिक यातायात प्रविधिको प्रवर्द्धन, सम्भाव्यता अध्ययन, आयोजना कार्यान्वयन, सञ्चालन र व्यवस्थापन,
- प्रदेश लोकमार्ग, सडक, पुल, झोलुङ्गेपुल सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तथा योजना तर्जुमा र निर्माण, स्तरोन्नति, मर्मत सम्भार, तथ्याङ्क व्यवस्थापन, सडक प्रविधि सम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धान, यातायात सुरक्षा, कार्यान्वयन र नियमन तथा सडक अधिकार क्षेत्र (राइट अफ वे) को संरक्षण,
- प्रदेशस्तरका सरकारी कार्यालयहरूको भौतिक व्यवस्थापन र निर्माण सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड र योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन,
- प्रदेश मुख्यमन्त्री, सभामुख, मन्त्री, उपसभामुख, प्रमुखसचिव तथा सचिवहरूको निवास व्यवस्थापन,
- प्रदेशभित्रको सहरी विकास योजना तर्जुमा, सहरी पूर्वाधार निर्माण, सञ्चालन, मर्मत संभार र आवास तथा भवन सम्बन्धी योजनाहरूको कार्यान्वयन र मार्ग निर्देशन,
- प्रदेशभित्र उपयुक्त भवन निर्माण प्रविधिको प्रवर्द्धन,
- प्रदेशस्तरमा राष्ट्रिय भवन संहिताको कार्यान्वयन र नियमन,
- प्रदेशको राजधानी र प्रादेशिक शहरको विकास, योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, संयोजन र पूर्वाधार निर्माण,
- सुरक्षित बसोबास, जग्गा एकीकरण (ल्याण्डपूलीङ्ग), घर एकिकरण (हाउसपूलीङ्ग) सम्बन्धी नीति तर्जुमा र कार्यान्वयन,
- प्रदेशस्तरको खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून तथा मापदण्ड तर्जुमा र कार्यान्वयन, सेवाको शुल्क निर्धारण, योजना, आयोजना कार्यान्वयन तथा सञ्चालन, संभार र नियमन,
- खानेपानी तथा सरसफाई सेवा विस्तारमा निजी क्षेत्रको सहभागिता प्रवर्द्धन सम्बन्धी नीति तथा मापदण्ड तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन,
- सर्वसाधारणलाई स्वच्छ खानेपानीको उपलब्धता र खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छतामा पिछडिएको वर्गको पहुँच सुनिश्चितता।

६. स्वीकृत दरबन्दी

क्र. सं.	पद	श्रेणी/तह	सेवा	समूह	उपसमूह	दरबन्दी संख्या
१.	प्रदेश सचिव	रा.प.प्रथम	इन्जिनियरिड	समूहिकृत नहुने		१
२.	उपसचिव	रा.प.द्वितीय	नेपाल प्रशासन	सामान्य प्रशासन		१
३.	सि.डि.ई.	रा.प.द्वितीय	इन्जिनियरिड	सिभिल	हा.पा./इरिगेशन	१
४.	सि.डि.ई.	रा.प.द्वितीय	इन्जिनियरिड	सिभिल	वि.एण्ड आर.	१
५.	सि.डि.ई.	रा.प.द्वितीय	इन्जिनियरिड	सिभिल	जनरल	१
६.	सि.डि.ई.	रा.प.द्वितीय	इन्जिनियरिड	सिभिल	हाईवे	१
७.	सि.डि.ई.	रा.प.द्वितीय	इन्जिनियरिड	सिभिल	स्यानिटरी	१
८.	शाखा अधिकृत	रा.प.तृतीय	प्रशासन	सामान्य प्रशासन		४
९.	लेखा अधिकृत	रा.प.तृतीय	प्रशासन	लेखा		१
१०.	कानून अधिकृत	रा.प.तृतीय	न्या	कानून		१
११.	इन्जिनियर	रा.प.तृतीय	इन्जिनियरिड	सिभिल	हा.पा.	३
१२.	इन्जिनियर	रा.प.तृतीय	इन्जिनियरिड	सिभिल	वि.एण्ड आर.	५
१३.	इन्जिनियर	रा.प.तृतीय	इन्जिनियरिड	सिभिल	इरिगेशन	३
१४.	इन्जिनियर	रा.प.तृतीय	इन्जिनियरिड	सिभिल	जनरल	३
१५.	इन्जिनियर	रा.प.तृतीय	इन्जिनियरिड	सिभिल	हाईवे	६
१६.	इन्जिनियर	रा.प.तृतीय	इन्जिनियरिड	सिभिल	स्यानिटरी	६
१७.	नायव सुब्बा	रा.प.अनं. प्रथम	प्रशासन	सामान्य प्रशासन		४
१८.	कम्प्युटर अपरेटर	रा.प.अनं.प्रथम	विविध			१
१९.	खरिदार	रा.प.अनं.द्वितीय	प्रशासन	सामान्य प्रशासन		१
२०.	सह लेखापाल	रा.प.अनं.द्वितीय	प्रशासन	लेखा		१
२१.	हलुका सवारी चालक	श्रेणी बिहिन				४
२२.	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी बिहिन				५
जम्मा						५५

७. चालु र पुँजीगत खर्च शिर्षकको प्रगति विवरण

ब.ज.शी.नं.	विनियोजित बजेट	बैशाख मसान्त सम्मको		असार मसान्तसम्मको अनुमानित	
		खर्च रु.	प्रगति प्रतिशत	खर्च रु.	प्रगति प्रतिशत
चालु तर्फ					
७०३३६३११३	७,२२,२१,०००	३,७५,११,३४३	५१.९४	१,८७,३९,९०३	२५.९५
७०३३६३५१३	२,३६,००,०००	-	-	२,३६,००,०००	१००.००
७०३३६३९१३	६६,०५,०८,०००	३२,१८,५१,२९७	४८.७३	२४,७१,८४,२७०	३७.४२
जम्मा	७५,६३,२९,०००	३५,९३,६२,६४०	४७.५१	२८,९५,२४,१७३	३८.२८
पुँजीगत तर्फ					
७०३३६३११४	४,१४,६६,०००	७६,५८,६०७	१८.४७	३,१३,११,११२	७५.५१
७०३३६३५१४	६,३९,७२,३४,५०६	८१,०५,७१,९४६	१२.६७	४,२८,९७,७३,३००	६७.०६
७०३३६३९१४	४,६०,७५,२९,०९४	१,६६,१७,५३,३८४	३६.०७	३,७६,५१,८८,००८	८१.७२
जम्मा	११,०४,६२,२९,६००	२,४७,९९,८३,९३७	२२.४५	८,०८,६२,७२,४२०	७३.२०
कुल जम्मा	११,८०,२५,५८,६००	२,८३,९३,४६,५७७	२४.०६	८,३७,५७,९६,५९३	७०.९७

स्रोत: भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय

सामाजिक विकास मन्त्रालय

१. पृष्ठभूमि :

प्रदेशस्तरमा स्थापना गरिएको ७ मन्त्रालयहरू मध्ये सामाजिक विकास मन्त्रालय एक हो। यस मन्त्रालयको विषयगत क्षेत्र व्यापक रहेको छ। यस मन्त्रालय अन्तर्गत शिक्षा, युवा तथा खेलकूद, भाषा, संस्कृति, पुस्तकालय, स्वास्थ्य, महिला बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, अपाङ्ग तथा सामाजिक सुरक्षा जस्ता विषय क्षेत्रहरू तोकिएका छन्। खास गरी नागरिकलाई सर्वसुलभ र गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराई जीवनस्तरमा सुधार ल्याउनु, अपाङ्ग तथा असक्त नागरिकलाई समान व्यवहार र विशेष सेवा सुविधा उपलब्ध गराउनु, युवा तथा खेलकूद पूर्वाधारको विकास विस्तार एवं भाषा, लिपी, कला संस्कृतिको संरक्षण र प्रयोग, स्मारक र पुरातात्विक महत्वका स्थल संरक्षण गर्ने यस मन्त्रालयको मुख्य भूमिका रहेको छ।

२. सोच :

- नागरिकको मौलिक अधिकारको रूपमा रहेको आधारभूत स्वास्थ्य सेवा निःशुल्क उपलब्ध गराउने।
- प्रत्येक नागरिकले सहज रूपले गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गर्न सक्नेगरी आवश्यक औषधि, उपकरण, प्रविधि र दक्ष स्वास्थ्यकर्मीहरू सहितको प्रभावकारी एवं जवाफदेहीपूर्ण स्वास्थ्य सेवा प्रणालीको स्थापना गर्ने।
- स्वास्थ्य सेवा प्रवाहमा जनसहभागिता प्रवर्द्धन गर्ने र यसका लागि निजी तथा सहकारी क्षेत्रको संलग्नता वृद्धि र व्यवस्थित गर्दै अपनत्व प्रवर्द्धन गर्ने।
- सबै नेपाली नागरिकहरू शारीरिक, मानसिक, सामाजिक र भावनात्मक दृष्टिकोणबाट स्वस्थ रही उत्पादनशील र गुणस्तरीय जीवनयापन गर्न सक्षम हुने।
- लैङ्गिक समानता मार्फत मर्यादित, न्यायपूर्ण, सुरक्षित र सभ्य समाजको विकास गर्ने।
- बालबालिका तथा किशोर किशोरीहरूका अधिकार संरक्षण गर्दै उनीहरूलाई सक्षम र योग्य नागरिक बनाउने।
- ज्येष्ठ नागरिकको अधिकारको संरक्षण एवं सम्मानजनक जीवनयापनको व्यवस्था गर्ने।
- आधारभूत सामाजिक संरक्षण, सेवा, सुविधाहरूमा सबै नागरिकको पहुँच अभिवृद्धि गर्ने।
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको आर्थिक सामाजिक सशक्तिकरण तथा पूर्ण अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको संरक्षणको व्यवस्था गर्ने।
- मानव बेचबिखन तथा ओसारपसारको नियन्त्रणबाट आत्मसम्मानयुक्त समाजको स्थापना गर्ने।

- सामाजिक, आर्थिक तथा राजनीतिक अवसरहरूमा समान सहभागिताको सुनिश्चितता गरी लैङ्गिक मूलप्रवाहिकरण र सशक्तिकरण गर्ने।
- बालबालिका विरुद्ध हुने सबै प्रकारका शारीरिक तथा मानसिक हिंसा, क्षति वा दुर्व्यवहारबाट बालबालिका तथा किशोर किशोरीहरूलाई संरक्षण गर्ने।
- ज्येष्ठ नागरिकका सेवा सुविधाहरूको पहुँचलाई सहज बनाई उनीहरूलाई सुरक्षित र सम्मानित तुल्याउनुका साथै सामाजिक संरक्षणका कार्यक्रमलाई समावेशी, गुणस्तरीय एवं प्रभावकारी बनाई लोक कल्याणकारी राज्यको स्थापना गर्न सघाउ पुऱ्याउने।
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको अधिकारको सुनिश्चितता गर्दै उनीहरूको जीवनस्तरमा सुधार गर्ने।
- सामाजिक संरक्षणका कार्यक्रमलाई समावेशी, गुणस्तरीय एवं प्रभावकारी बनाई लोक कल्याणकारी राज्यको व्यवस्थापन गर्न सघाउ पुऱ्याउने।
- मानव बेचबिखन तथा ओसारपसारको जोखिम पहिचान गरी नियन्त्रणका लागि उपयुक्त कदम चालिने।
- शिक्षामा सबैको पहुँच र गुणस्तर अभिवृद्धि गरी प्रतिस्पर्धी, उद्यमी र नवप्रवर्तनशील मानव पूँजीको विकासबाट आर्थिक सामाजिक रूपान्तरण गर्ने।
- बहुल संस्कृति एवम् सम्पदाहरूको संरक्षण, संवर्द्धन र सांस्कृतिक सुसम्बन्धमा आधारित समाजको निर्माण गर्ने।
- विकासमा युवा सहभागिताबाट समृद्ध राष्ट्र निर्माण गर्ने।
- स्वयंसेवक सेवाबाट सभ्य, सहयोगी र अन्तनिर्भर समाज निर्माण गर्ने।

३. उद्देश्य :

- नागरिकको मौलिक अधिकारको रूपमा रहेको अधारभूत स्वास्थ्य सेवा निःशुल्क उपलब्ध गराउने।
- प्रत्येक नागरिकले सहज रूपले गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गर्न सक्नेगरी आवश्यक औषधि, उपकरण, प्रविधि र दक्ष स्वास्थ्यकर्मीहरू सहितको प्रभावकारी एवं जवाफदेहीपूर्ण स्वास्थ्य सेवा प्रणालीको स्थापना गर्ने।
- स्वास्थ्य सेवा प्रवाहमा जनसहभागिता प्रवर्द्धन गर्ने र यसका लागि निजी तथा सहकारी क्षेत्रको संलग्नता वृद्धि र व्यवस्थित गर्दै अपनत्व प्रवर्द्धन गर्ने।
- सामाजिक, आर्थिक तथा राजनीतिक अवसरहरूमा समान सहभागिताको सुनिश्चितता गरी लैङ्गिक मूलप्रवाहीकरण र सशक्तिकरण गर्ने।
- लैङ्गिकतामा आधारित हिंसा, भेदभाव र बहिष्करणको अन्त्य गर्ने।
- हिंसा प्रभावित तथा विभिन्न जोखिममा परेका महिला तथा पुरुषहरू समेतका लागि अल्पकालिन

तथा दीर्घकालिन संरक्षणको व्यवस्था गर्ने।

- बालबालिका विरुद्ध हुने सबै प्रकारका शारीरिक तथा मानसिक हिंसा, क्षति वा दुर्व्यवहारबाट बालबालिका तथा किशोर किशोरीहरूलाई संरक्षण गर्ने।
- ज्येष्ठ नागरिकका सेवा सुविधाहरूको पहुँचलाई सहज बनाई उनीहरूलाई सुरक्षित र सम्मानित तुल्याउनुका साथै सामाजिक संरक्षणका कार्यक्रमलाई समावेशी, गुणस्तरीय एवं प्रभावकारी बनाई लोक कल्याणकारी राज्यको स्थापना गर्न सघाउ पुऱ्याउने।
- सबै प्रकारका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई सम्मानपूर्ण र अवरोधमुक्त वातावरणमा जीवनयापनका लागि आवश्यकीय कदम चाल्दै उनीहरूको समतामुलक पहुँच बढाउने।
- आर्थिक सामाजिक तथा सांस्कृतिक विकासमा पछाडि परेका समुदायको साधनस्रोत, सेवा र सुविधामा पहुँच सुनिश्चित गर्ने।
- सबै नागरिकहरूलाई शिक्षा प्राप्त गर्ने अधिकारलाई सुनिश्चित गरी शिक्षामा पहुँच, गुणस्तर र व्यवस्थापनमा वृद्धि गर्ने,
- गुणस्तरयुक्त जीवनयापन गर्न चाहिने सीप, योग्यता, क्षमताको, अभिवृद्धि गर्ने प्रतिस्पर्धी, उद्यमी र नवप्रवर्तनात्मक मानव पूँजीको विकासबाट आर्थिक, सामाजिक रूपान्तरण गर्ने,
- विकासमा युवा सहभागिताबाट समृद्ध राष्ट्र निर्माण ध्येयलाई योजनाबद्ध रूपमा खेलकूदको माध्यमबाट अघि बढाउने,
- प्रभावकारी कार्ययोजना र कार्यान्वयनका माध्यमबाट भाषाको जगेर्ना र सांस्कृतिक धरोहरको संरक्षण सम्बर्द्धन गर्ने तथा सांस्कृतिक पक्षको विकासमा जोड दिने,

४. लक्ष्य :

- संविधानले प्रदान गरेको स्वास्थ्य सम्बन्धी हकलाई सुनिश्चित गर्न गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवामा सबैको पहुँच वृद्धि गरी न्यायसंगत एवं जवाफदेही स्वास्थ्य सेवा प्रणालीको माध्यमबाट स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने।
- सामाजिक, आर्थिक तथा राजनीतिक अवसरहरूमा समान सहभागिताको सुनिश्चितता गरी लैङ्गिक मूलप्रवाहीकरण र सशक्तिकरण गर्ने।
- बालबालिका विरुद्ध हुने सबै प्रकारका शारीरिक तथा मानसिक हिंसा, क्षति वा दुर्व्यवहारबाट बालबालिका तथा किशोर किशोरीहरूलाई संरक्षण गर्ने।
- ज्येष्ठ नागरिकका सेवा सुविधाहरूको पहुँचलाई सहज बनाई उनीहरूलाई सुरक्षित र सम्मानित तुल्याउनुका साथै सामाजिक संरक्षणका कार्यक्रमलाई समावेशी, गुणस्तरीय एवं प्रभावकारी बनाई लोक कल्याणकारी राज्यको स्थापना गर्न सघाउ पुऱ्याउने।

- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको अधिकारको सुनिश्चितता गर्दै उनीहरूको जीवनस्तरमा सुधार गर्ने।
- सामाजिक संरक्षणका कार्यक्रमलाई समावेशी, गुणस्तरीय एवम् प्रभावकारी बनाई लोक कल्याणकारी राज्यको स्थापना गर्न सघाउ पुऱ्याउने।
- मानव बेचबिखन तथा ओसारपसारको जोखिम पहिचान गरी नियन्त्रणका लागि उपयुक्त कदम चालिने।
- सबैलाई जीवनोपयोगी शिक्षाका अवसरहरू प्रदान गर्दै जीवनपर्यन्त सिकाइ उन्मुख तथा नवप्रवर्तनशील शैक्षिक प्रणाली विकास गर्ने।
- मुलुकको आवश्यकता अनुरूप गुणस्तरीय, व्यावसायिक र सीपयुक्त शिक्षा प्रदान गर्ने।
- रोजगारी एवम् स्वरोजगारीका लागि सीपमूलक शिक्षाको विस्तार गर्ने।
- धार्मिक, पुरातात्विक तथा ऐतिहासिक सम्पदाहरूको पुनर्निर्माण गरी संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्ने।
- मौलिक संस्कृतिहरूको जगेर्ना गर्दै सांस्कृतिक पर्यटनको प्रवर्द्धन गर्ने।
- युवाहरूलाई राष्ट्रको सर्वाङ्गण विकासमा मूलप्रवाहीकरण गर्ने।
- स्वयंसेवी भावनाको प्रवर्द्धन र स्वयंसेवकका रूपमा सेवा गर्न चाहने व्यक्ति तथा संस्थाहरूलाई परिचालन गरी विकासको राष्ट्रिय अभियानमा सहयोग पुऱ्याउने।

५. कार्य जिम्मेवारी :

- प्रदेशस्तरको विश्वविद्यालय तथा उच्च शिक्षा सम्बन्धी नीति, कानून तथा मापदण्ड तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन,
- शैक्षिक परामर्श सेवाको मापदण्ड निर्धारण, अनुमति तथा नियमन,
- प्रदेशस्तरमा पुस्तकालय, संग्रहालय, अभिलेखालय सम्बन्धी नीति, कानून तथा मापदण्ड तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन,
- प्रादेशिक शिक्षा, प्राविधिक तथा व्यवसायिक तालिम र छात्रवृत्ति सम्बन्धी नीति, कानून तथा मापदण्ड निर्धारण, कार्यान्वयन र नियमन तथा पाठ्यक्रम, पाठ्यपुस्तक तथा पाठ्य सामग्री निर्माण, उत्पादन र वितरण,
- प्रदेशस्तरको मानव संसाधनको आवश्यकता प्रक्षेपण तथा शैक्षिक योजना निर्माण र कार्यान्वयन,
- प्रदेशस्तरमा विद्यालय तहको शिक्षकको सेवा शर्त, योग्यता, क्षमता र शिक्षक व्यवस्थापनको मापदण्ड निर्धारण र नियमन,
- माध्यमिक तहको परीक्षा व्यवस्थापन,
- प्रदेशस्तरमा प्राज्ञिक अनुसन्धान तथा शैक्षिक तथ्याङ्क व्यवस्थापन,
- स्वास्थ्य सेवा तथा पोषण सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून, मापदण्ड तथा योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन

र नियमन,

- प्रदेशस्तरमा आवश्यक पर्ने प्रर्वद्धनात्मक, प्रतिकारात्मक, उपचारात्मक तथा पुर्नस्थापनात्मक स्वास्थ्य सेवाको व्यवस्थापन,
- स्वास्थ्यसेवा सम्बन्धी प्रदेशस्तरीय प्राज्ञिक, व्यवसायिक र पेसागत संघ संस्थाको दर्ता, सञ्चालन अनुमति र नियमन,
- प्रदेशस्तरीय स्वास्थ्य सेवाको गुणस्तर निर्धारण, अनुगमन र नियमन,
- राष्ट्रिय मापदण्ड बमोजिम औषधीजन्य तथा स्वास्थ्य प्रविधि सम्बन्धी सामग्रीको उत्पादन तथा संचय, अधिकतम खुद्रा मूल्य निर्धारण, अन्तिम विसर्जन, गुणस्तर तथा मापदण्ड निर्धारण र त्यस्ता सामग्री उत्पादन गर्ने उद्योगको दर्ता, खारेजी, सञ्चालन, अनुमति र नियमन,
- राष्ट्रिय मापदण्ड अनुरूप अस्पताल, नर्सिङ्ग होम, निदान केन्द्र, उपचार केन्द्र र अन्य स्वास्थ्य संस्था तथा प्रयोगशालाको दर्ता खारेजी, सञ्चालन, अनुमति र नियमन,
- राष्ट्रिय मापदण्ड बमोजिम स्वास्थ्य बीमा लगायतका सामाजिक स्वास्थ्य सुरक्षा कार्यक्रमको व्यवस्थापन तथा नियमन,
- प्रदेशस्तरीय स्वास्थ्य क्षेत्रको मानवस्रोत विकास र व्यवस्थापन,
- औषधी निगरानी (Pharmacovigilance), औषधिको उचित प्रयोग र सुक्ष्म जीवनिरोधक प्रतिरोध (Antimicrobial Resistance),
- खोप र परिवार नियोजन,
- संवेदनशील औषधी तथा अन्य स्वास्थ्य सामग्री खरीद तथा आपूर्ति व्यवस्थापन,
- प्रदेशस्तरमा स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी अध्ययन तथा अनुसन्धान तथा सूचना प्रणाली, स्वास्थ्य लेखा पद्धतिको संस्थागत व्यवस्थापन, सूचना प्रवाह,
- प्रदेशस्तरीय जनस्वास्थ्य निगरानी (पब्लिक हेल्थ सर्भेलेन्स) व्यवस्थापन,
- सूति, मदिरा र लागुपदार्थजन्य वस्तुको मापदण्ड, नियन्त्रण तथा नियमन,
- स्वास्थ्य क्षेत्रमा आपत्कालीन अवस्था, विपद् र महामारी व्यवस्थापन, आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा प्रवाह, आपत्कालीन अवस्थाका लागि औषधी तथा औषधीजन्य सामग्रीको प्रादेशिक बफरस्टक व्यवस्थापन,
- सरूवा रोग तथा नसर्ने रोग नियन्त्रण तथा रोकथाम,
- राष्ट्रिय मापदण्ड अनुरूप स्वास्थ्य सेवा सम्बन्धी भौतिक पूर्वाधार विकास तथा व्यवस्थापन,
- स्वास्थ्यजन्य फोहोर व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड निर्धारण, कार्यान्वयन र नियमन,
- आयुर्वेदिक, युनानी, आम्ची, होमियोप्याथिक, प्राकृतिक चिकित्सा लगायतका अन्य प्रचलित परम्परागत स्वास्थ्य उपचार सेवा सम्बन्धी प्रदेशस्तरीय मापदण्ड निर्धारण, कार्यान्वयन, अनुगमन र नियमन,

- जनसंख्या, बसाइसराइ र परिवार नियोजन सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून तथा योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन, अध्ययन तथा अनुसन्धान, सूचना प्रणालीको स्थापना र सञ्चालन, क्षमता अभिवृद्धि र राष्ट्रिय संस्थाहरूसँगको सम्पर्क र समन्वय,
- महिला हक सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून, मापदण्ड तथा योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन,
- लैङ्गिक हिंसा, मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार सम्बन्धी नीति तथा कार्ययोजना तर्जुमा र कार्यान्वयन तथा अन्तराष्ट्रिय सन्धि, सम्झौता र प्रतिवद्धताको कार्यान्वयन, निरोधात्मक र संरक्षणात्मक उपाय र पुनर्स्थापना,
- महिला सशक्तिकरण तथा लैङ्गिक समानता सम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान,
- लैंगिक उत्तरदायी बजेट र लैङ्गिक परीक्षण,
- बाल बालिकाको हकहित संरक्षण सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून, मापदण्ड तथा योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन, अध्ययन, अनुसन्धान, बालमैत्री शासकीय प्रबन्ध र सेवा प्रवाह, बाल उद्धार कोष व्यवस्थापन र बाल सुधार तथा पुनर्स्थापना,
- प्रदेशस्तरमा ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति र अशक्त, बाल बालिकाका र महिला सम्बन्धी कार्यहरूको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन,
- समाजकल्याण र संघसस्था सम्बन्धी कार्यहरूको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन,
- युवासम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून तथा योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन, युवा वैज्ञानिक प्रोत्साहन,
- खेलकूद सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून तथा मापदण्ड निर्धारण, कार्यान्वयन र नियमन, खेलकूद तथा खेलकूद पूर्वाधारको विकास र प्रवर्द्धन,
- खेलकूद प्रशासन र संघसंस्थाको समन्वय र नियमन,
- राष्ट्रिय र प्रादेशिक खेलकुद प्रतियोगिता तथा कार्यक्रम आयोजना र सहभागिता,
- लोपोन्मुख, सीमान्तकृत, गरिब, जेष्ठ नागरिक लक्षित आवास सम्बन्धी नीति, मापदण्ड तथा योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन,
- सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून तथा मापदण्डको निर्माण तथा कार्यान्वयन, कोष व्यवस्थापन, नियमन, राष्ट्रिय र प्रादेशिक निकाय तथा संघ संस्थासँग सम्पर्क, समन्वय र सहकार्य,
- प्रदेशभित्र रोजगारी प्रवर्द्धन सम्बन्धी नीति, योजना, कार्यक्रम तथा मापदण्ड तर्जुमा तथा कार्यान्वयन र स्थानीय सरकारसँग समन्वय,
- विश्वसम्पदा सूचीमा परेका स्मारक र पुरातात्विक महत्वका स्थल सम्बन्धी,
- भाषा, लिपी संस्कृति, ललितकला र धर्मको संरक्षण र प्रयोग सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून, मापदण्ड तथा योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन,

- ऐतिहासिक, धार्मिक, साँस्कृतिक एवं कला र वास्तु कलात्मक दृष्टिकोणले महत्व बोकेका प्रादेशिकस्तरका दरबारहरूको संरक्षण, सम्भार, अध्ययन, अनुसन्धान तथा व्यवस्थापन,
- प्रादेशिकस्तरमा संग्रहालयको स्थापना, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन,
- प्रदेशस्तरका पुरातात्विक महत्वका स्थल, ऐतिहासिक र धार्मिक साँस्कृतिक सम्पदा, प्राचिन स्मारक, संग्रहालय, गढी, साँस्कृतिक धरोहर सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तथा योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन एवम् संरक्षण, सम्भार, अध्ययन, अनुसन्धान, उत्खनन तथा पुनर्निर्माण,
- धर्म, परम्परा र गुठी अन्तर्गत चलिआएका विभिन्न जात्रा, पर्वहरूको सञ्चालन र व्यवस्थापन,
- संस्कृतिको विकास सम्बन्धी नीति तथा कानून तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन।

६. स्वीकृत दरबन्दी:

क्र.सं.	पद	श्रेणी/तह	सेवा	समूह	दरबन्दी संख्या	कै
१.	प्रदेश सचिव	रा.प.प्रथम	प्रशासन		१	
२.	उपसचिव	रा.प.द्वितीय	प्रशासन	सामान्य प्रशासन	१	
३.	उपसचिव	रा.प.द्वितीय	शिक्षा		३	
४.	प्रमुख महिला विकास अधिकृत	रा.प.द्वितीय	विविध		१	
५.	प्रमुख मेडिकल अधिकृत	नवौं/दशौं	स्वास्थ्य	ज.हे.स.	१	
६.	वरिष्ठ/उपस्वास्थ्य प्रशासक	नवौं/दशौं	स्वास्थ्य	प.हे.न.	१	
७.	शाखा अधिकृत	रा.प. तृतीय	प्रशासन	सामान्य प्रशासन	३	
८.	लेखा अधिकृत	रा.प. तृतीय	प्रशासन	लेखा	१	
९.	शाखा अधिकृत	रा.प. तृतीय	शिक्षा	शिक्षा प्रशासन	५	
१०.	शाखा अधिकृत	रा.प. तृतीय	प्रशासन	पुरातत्व	१	
११.	कानून अधिकृत	रा.प. तृतीय	न्याय	कानून	१	
१२.	महिला विकास अधिकृत	रा.प. तृतीय	विविध		२	
१३.	मेडिकल अधिकृत	आठौं	स्वास्थ्य	ज.हे.स.	३	
१४.	आयुर्वेद चिकित्सक	आठौं	स्वास्थ्य	आयुर्वेद	१	
१५.	नर्सिङ्ग अधिकृत	सातौं/आठौं	स्वास्थ्य	प.हे.न.	१	
१६.	नर्सिङ्ग अधिकृत	सातौं/आठौं	स्वास्थ्य	ज.हे.न.	१	
१७.	जनस्वास्थ्य अधिकृत	सातौं/आठौं	स्वास्थ्य	हे.इ.	२	
१८.	फार्मसी अधिकृत	सातौं/आठौं	स्वास्थ्य	फार्मसी	१	
१९.	स्वास्थ्य शिक्षा अधिकृत	सातौं/आठौं	स्वास्थ्य	स्वास्थ्य शिक्षा	१	
२०.	इन्टोमोलोजिष्ट	सातौं/आठौं	स्वास्थ्य	हे.इ.	१	

२१.	नायब सुब्बा	रा.प.अनं.प्रथम	प्रशासन	सामान्य प्रशासन	४	
२२.	प्रा.स.	रा.प.अनं.प्रथम	शिक्षा	शिक्षा प्रशासन	५	
२३.	प्रा.स.	रा.प.अनं.प्रथम	शिक्षा	पुरातत्व	१	
२४.	तथ्याङ्क सहायक	रा.प.अनं.प्रथम	आ.यो.त.	तथ्याङ्क	१	
२५.	कम्प्युटर अपरेटर	रा.प.अनं.प्रथम	विविध		२	
२६.	महिला विकास निरीक्षक	रा.प.अनं.प्रथम	विविध		२	
२७.	हेल्थ असिष्टेन्ट	५/६/७औं	स्वास्थ्य	हे.इ.	३	
२८.	स्टाफ नर्स	५/६/७औं	स्वास्थ्य	प.हे.न.	२	
२९.	फार्मोसी सहायक	५/६/७औं	स्वास्थ्य	फार्मोसी	१	
३०.	कविराज	५/६/७औं	स्वास्थ्य	आयुर्वेद	१	
३१.	सह लेखापाल	रा.प.अनं.द्वितीय	प्रशासन	लेखा	१	
३२.	हलुका सवारी चालक	श्रेणी बिहिन			५	
३३.	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी बिहिन			८	
जम्मा					६८	

७. चालु र पूँजीगत खर्च शीर्षकको प्रगति विवरण:

ख.शी.नं.	विनियोजित	बैशाख मसान्त सम्मको		असार मसान्त सम्म हुने अनुमानित	
	बजेट	खर्च रु.	प्रगति प्रतिशत	खर्च रु.	प्रगति प्रतिशत
चालु तर्फ					
७०३३७३११३	६,१४,८४,०००	२,५६,९१,५४४	४१.७९	४,८६,११,३२४	७९.०६
७०३३७३५१३	१,६०,६५,८२,०००	१४,५४,६०,९००	९.०५	१,२७,५६,१५,०००	७९.४०
७०३३७३९१३	१,२४,५४,२२,०००	३५,३८,२३,२९०	२८.४१	८९,१५,९८,७१०	७१.५९
जम्मा	२,९९,३४,८८,०००	५२,४९,७५,७३४	१८.०२	२,२१,५८,२५,०३४	७६.०५
पूँजीगत तर्फ					
७०३३७३११४	४,०५,४०,०००	१,९६,०७,६९२	४८.३७	३,९०,४०,०००	९६.३०
७०३३७३५१४	१,३८,६२,६३,२००	१८,००,०००	०.१३	६३,०५,३३,२००	४५.४८
७०३३७३९१४	७,७५,७२,०००	७,४३,५०,०००	९५.८५	३२,२२,०००	४.१५
जम्मा	१,५०,४३,७५,२००	९,५७,५७,६९२	६.३७	६७,२७,९५,२००	४४.७२
कुल जम्मा	४,४९,७८,६३,२००	६२,०७,३३,४२६	१४.०५	२,८८,८६,२०,२३४	६५.३९

स्रोत : सामाजिक विकास मन्त्रालय

द. मन्त्रालयबाट हालसम्म निर्माण गरिएका कानून एवं कार्यविधिको विवरण:

१. प्राविधिक तथा व्यावसायिक तालिम परिषद्को स्थापना र व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक, २०७५
२. प्रदेश खेलकुद सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक, २०७५
३. प्रदेश विकास स्वयमसेवक परिचालन कार्यविधि, २०७५
४. प्रदेश स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०७५
५. आयोजन कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७५
६. प्रदेश भिन्नका अस्पताल संचालन र व्यवस्थापन आदेश, २०७५
७. प्रदेश विकास स्वयमसेवक परिचालन कार्यविधि, २०७५
८. एक विद्यालय एक नर्स कार्यविधि, २०७५

उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय

१. पृष्ठभूमि :

नेपालको दिगो विकासमा उद्योग, पर्यटन तथा वन क्षेत्रको महत्वपूर्ण योगदान रहि आएको छ। यसले देशमा रोजगारीको सिर्जना, वस्तु र सेवाको मूल्य अभिवृद्धि, आवश्यक वस्तु तथा सेवाको उपलब्धता, स्थानीय समुदायको आधारभूत वन पैदावारको आवश्यकता पूर्ति गर्नमा सहयोग पुऱ्याउँछ। सार्वजनिक, निजी र सहकारी क्षेत्रको सहभागिताद्वारा दिगो एवम् बृहत् आधार सहितको औद्योगिक विकासमार्फत रोजगारी सिर्जना गरी गरिबी न्यूनीकरण गर्नमा उद्योग क्षेत्रको महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ। त्यसैगरी जनसहभागितामूलक वन व्यवस्थापनका माध्यमबाट स्थानीय आर्थिक सामाजिक विकास तथा स्थानीय नेतृत्व विकासमा पनि वन क्षेत्रको प्रत्यक्ष योगदान रहेको हुँदा उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण क्षेत्र राष्ट्रिय प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्रको रूपमा रहन गएको छ।

त्यसैगरी वाणिज्य क्षेत्रको विकासले वस्तु तथा सेवाको सहज आपूर्ति र देशमा उत्पादित वस्तु तथा सेवाको निर्यातबाट आर्थिक वृद्धिका साथै वैदेशिक वस्तुको व्यापार साथै सेवाको व्यापारबाट नवोदित अर्थतन्त्रले बढी फाइदा लिन व्यापारलाई आर्थिक विकासको मेरुदण्डको रूपमा लिन सकिन्छ। प्राकृतिक, साँस्कृतिक, साहसिक, ऐतिहासिक तथा धार्मिक दृष्टिबाट नेपाल विश्वकै एक प्रमुख पर्यटकीय गन्तव्य भएकोले पर्यटकीय गन्तव्यहरूको विविधीकरण गर्दै नयाँ पर्यटकीय स्थल र उपजहरूको पहिचान, विकास तथा पर्यटकीय पूर्वाधारहरूको विकास गरी पर्यटन उद्योगलाई राष्ट्रिय अर्थतन्त्रको एक प्रमुख आधारको रूपमा विकास गर्न जरूरी छ। पर्यटन प्रवर्द्धनको माध्यमबाट रोजगारीका अवसरमा वृद्धि गरी गरिबी न्यूनीकरण गर्दै जनताको जीवनस्तरमा सुधार गर्नु आवश्यक छ। त्यसैगरी ज्ञानमा आधारित आधुनिक अर्थतन्त्रको निर्माण गर्दै दिगो विकास गर्न विज्ञान प्रविधि महत्वपूर्ण हुन आउँछ। खासगरी परमाणु प्रविधि, अन्तरिक्ष विज्ञान, जैविक प्रविधि, अतिसूक्ष्म प्रविधि र अन्य नवीनतम खोजका क्षेत्र लगायतका विधामा सुरु भएका कार्यलाई प्रभावकारी रूपमा अघि बढाउँदै तिनको प्रयोगबाट द्रुततर आर्थिक विकासमा लाग्नुपर्ने आवश्यकता टड्कारो देखिएको छ।

२. सोच :

- सघन तथा विविधतायुक्त वनस्रोत, विशिष्टीकृत जैविक विविधता, समृद्ध जलाधार र उद्यमशीलतायुक्त वन क्षेत्र।
- अर्थतन्त्रमा उद्योग क्षेत्रको योगदानमा वृद्धि गरी आर्थिक रूपान्तरण र सुदृढ अर्थतन्त्रको निर्माण।
- वाणिज्य क्षेत्रको विस्तार गरी निकासी प्रवर्द्धन मार्फत आर्थिक समृद्धि।

- गुणस्तरयुक्त उपभोग्य वस्तु तथा सेवाको सहज र सर्वसुलभ आपूर्ति हुने वातावरणको सुनिश्चितता सहित उपभोक्ताको हक र हितको संरक्षण।
- आर्थिक समृद्धिका लागि पर्यटन विकास।
- विज्ञान तथा प्रविधिको विकासबाट समृद्धि।

३. उद्देश्य :

- दिगो वन व्यवस्थापनद्वारा वन क्षेत्रको उत्पादकत्व र वन पैदावारको उत्पादन वृद्धि गर्नु।
- जैविक विविधता र स्रोतको संरक्षण लगायत वातावरणीय सेवाबाट प्राप्त हुने लाभ वृद्धि गर्दै न्यायोचित वितरण सुनिश्चित गर्नु।
- जलवायु परिवर्तनका नकारात्मक प्रभाव न्यूनीकरण तथा अनुकूलन र विपद् जोखिम न्यूनीकरणका उपाय अवलम्बन गर्दै जल, जलस्रोत तथा भूमिको संरक्षणबाट भूमिको उत्पादकत्व वृद्धि गर्न जलाधार क्षेत्रको एकीकृत संरक्षण र व्यवस्थापन गर्नु।
- उद्योग क्षेत्रको उत्पादन वृद्धि गरी कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा यस क्षेत्रको योगदान बढाउनु।
- औद्योगिक क्षेत्रमा स्वदेशी तथा विदेशी लगानी वृद्धि गरी रोजगारीका अवसर सृजना गर्नु।
- औद्योगिक वस्तुहरूको निर्यात वृद्धि गरी व्यापार घाटामा कमी ल्याउनु।
- आन्तरिक तथा अन्तराष्ट्रिय निर्यात व्यापार प्रवर्द्धन गर्दै स्थानीय कच्चा पदार्थ, स्रोत, साधन र सीप बढी प्रयोग हुने वस्तुको निकासी प्रवर्द्धन मार्फत प्राप्त हुने लाभलाई ग्रामीण तहसम्म विस्तार गर्नु।
- तुलनात्मक लाभका वस्तु तथा सेवाको मूल्य र गुणस्तरलाई प्रतिस्पर्धी बनाई व्यापार घाटा कम गर्नु।
- उपभोक्ताको हकहित संरक्षण गर्दै दैनिक उपभोग्य वस्तु तथा सेवा नियमित र सहज रूपमा आपूर्ति हुने व्यवस्था मिलाउनु।
- बजार प्रणालीलाई प्रतिस्पर्धी र उपभोक्ता प्रति जिम्मेवार तुल्याउँदै विपद्को समयमा समेत उपभोग्य वस्तुको आपूर्ति हुने व्यवस्था सुनिश्चित गर्नु।
- आपूर्ति व्यवस्थालाई दिगो, सुनिश्चित, गुणस्तरीय र प्रभावकारी बनाउनु।
- देशलाई आकर्षक तथा थप सुरक्षित गन्तव्यको रूपमा विकास गर्दै पर्यटन आगमनमा उल्लेखनीय वृद्धि गरी जनताको आयस्तरमा वृद्धि गर्नु।
- पर्यटकीय गन्तव्य स्थल तथा उपजमा विविधीकरण र विकास गर्नु।
- नेपालका प्रमुख पर्यटकीय उपजहरूको बजारीकरण तथा प्रवर्द्धन गर्नु।
- विज्ञान तथा प्रविधिको विकास, विस्तार र उपयोग क्षमता वृद्धि गर्नु।

४. लक्ष्य :

- औद्योगिक क्षेत्रको विकास र विस्तारद्वारा रोजगारीमा वृद्धि, निर्यात प्रवर्द्धन र आयात प्रतिस्थापन गरी राष्ट्रिय अर्थतन्त्रको अभिवृद्धि गर्ने।
- वन, वनस्पति, जडीबुटी, वन्यजन्तु, जैविक विविधता र जलाधारको समुचित संरक्षण, संवर्द्धन, व्यवसायिकरण र सदुपयोगद्वारा रोजगारी सिर्जना तथा जीविकोपार्जनमा सुधार गरी पारिस्थितिकीय प्रणालीबीच सन्तुलन कायम गर्ने।
- आन्तरिक तथा अन्तर्राष्ट्रिय निर्यात व्यापार प्रवर्द्धन गर्दै स्थानीय कच्चा पदार्थ, स्रोत, साधन र सीप बढी प्रयोग हुने वस्तुको निकासी प्रवर्द्धन मार्फत प्राप्त हुने लाभलाई ग्रामीण तहसम्म विस्तार गर्नुका साथै तुलनात्मक लाभका वस्तु तथा सेवाको मूल्य र गुणस्तरलाई प्रतिस्पर्धी बनाई व्यापार घाटा कम गर्नु।
- गुणस्तरयुक्त उपभोग्य वस्तु तथा सेवा सर्वसुलभ ढङ्गले वितरणको व्यवस्था मिलाई आपूर्ति व्यवस्था बढी प्रभावकारी बनाउने।
- पर्यटन क्षेत्रको विकासमार्फत आर्थिक वृद्धि र रोजगारीका अवसर अभिवृद्धि गर्ने।
- विज्ञान र प्रविधिको विकास र विस्तार गरी सामाजिक, आर्थिक, भौतिक र वातावरणीय विकासका पक्षसँग आबद्ध गर्ने।

५. कार्य जिम्मेवारी :

यस मन्त्रालयले जनतालाई छिटो छरितो तथा सहज सेवा प्रदान गर्दै शुसासन कायम राखी स्थानीय तह, प्रदेश तह र केन्द्रको सहकार्य तथा समन्वयमा समृद्ध प्रदेश बनाउन देहाय बमोजिमको क्षेत्रमा देहाय बमोजिमको कार्यजिम्मेवारी तय गरिएको छ :

- व्यापार/वाणिज्य र बजार प्रतिस्पर्धा सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तथा योजनाको तर्जुमा, कार्यान्वयन एवं नियमन र सिन्डिकेट तथा कार्टेलिङ्ग नियन्त्रण,
- प्रादेशिक व्यापार सम्बन्धी पूर्वाधार निर्माण, प्रवर्द्धन, सहजीकरण, बजार अनुगमन, समन्वय, तथ्यांक प्रणाली, बौद्धिक सम्पत्ति संरक्षण, अध्ययन तथा अनुसन्धान र नियमन,
- ढुवानी/परिवहन प्रणाली तथा कार्गो व्यवस्थापन,
- नेपाल सरकारको सहमतिमा आर्थिक तथा औद्योगिक विषयका करारजन्य सम्झौता,
- व्यापारिक फर्महरूको दर्ता, नवीकरण, खारेजी र नियमन,
- खानी तथा खनिज पदार्थको अन्वेषण सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून, मापदण्ड र योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन र नियमन एवं पूर्वाधार विकास, अनुसन्धान, सर्वेक्षण, लागत संकलन, अभिलेखांकन,

- अन्वेषण, उत्खनन, प्रादेशिक प्रयोगशालाको स्थापना तथा सञ्चालन र संघसँग समन्वय,
- भौगर्भिक अध्ययन तथा अनुसन्धान र नक्सा सम्बन्धी,
- कलकारखाना औद्योगिकीकरण सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड र योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन,
- उद्योग दर्ता, अनुमति, नवीकरण एवं खारेजी र औद्योगिक विकास तथा औद्योगिक व्यवसायको प्रवर्द्धन र नियमन,
- प्रदेशस्तरको उद्योग क्षेत्रको भौतिक पूर्वाधार विकास सम्बन्धी योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन तथा औद्योगिक क्षेत्र र विशेष आर्थिक क्षेत्रको स्थापना र विस्तार,
- औद्योगिक वस्तुको निर्यात प्रवर्द्धन,
- सार्वजनिक सेवा, अत्यावश्यक सेवा र वस्तु आपूर्ति सम्बन्धी नीति, कानून तथा मापदण्ड तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन,
- उपभोक्ता हक अधिकार संरक्षण तथा प्रवर्द्धन, उपभोक्ता जागरण कार्यक्रम तर्जुमा कार्यान्वयन तथा अनुमगन,
- मुल्य र कालोबजारी तथा कृत्रिम अभाव नियन्त्रण एवं नियमन,
- संघिय मापदण्ड अनुसार स्ट्यान्डर्ड वर्गीकरण, गुणस्तर परीक्षण र नियमन,
- उपभोक्ता अदालत गठन र संचालन,
- अत्यावश्यक वस्तुहरूको प्रादेशिक माग र आपूर्ति सम्बन्धी सूचना संकलन, विश्लेषण, प्रक्षेपण र आपूर्ति व्यवस्था, मौजदातको व्यवस्था र आपूर्ति अन्तरप्रादेशिक र स्थानीय तहबिच समन्वय,
- लक्षित क्षेत्र र वर्गका लागि वस्तु र सेवामा प्रादेशिक अनुदान र नियमन,
- करार, साझेदारी र एजेन्सि सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून मापदण्ड, कार्यान्वयन र नियमन,
- संघ सँगको समन्वयनमा कम्पनी स्थापना सम्बन्धी नीति तथा कानून तर्जुमा कार्यान्वयन, नियमन र कम्पनी र नियमन,
- दामासाहीमा परेका उद्योग, व्यवसायिक कम्पनी तथा फर्म व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति कानून मापदण्ड तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन,
- प्रदेशस्तरमा हानिकारक पदार्थहरूको नियमन तथा व्यवस्थापन,
- प्रदेशस्तरमा इन्धनको गुणस्तर अनुगमन,
- संघिय कानून बमोजिम क्यासिनो तथा चिष्टा दर्ता, अनुमति र नियमन सम्बन्धी,
- प्रदेशभित्रका उद्योगहरू र साना, मझौला, घरेलु तथा लघु उद्योगहरू स्थापना प्रवर्द्धन सम्बन्धमा नीति तथा मापदण्ड तर्जुमा कार्यान्वयन र नियमन,
- औद्योगिक तथा व्यापार प्रदर्शनीको आयोजना तथा व्यवस्थापन,

- उद्योगमा श्रममुलक प्रविधि र स्वदेशी श्रमिकको उपयोग,
- स्वरोजगारका लागि उद्यमशिलता विकास, प्रशिक्षण, सहूलियत कर्जा र व्यवस्थापन प्रवर्द्धन र नियमन,
- प्रादेशिक पर्यटन विकासको नीति, कानून, मापदण्ड र योजना निर्माण, पूर्वाधार विकास, प्रवर्द्धन र नियमन,
- पर्यटक प्रहरी व्यवस्थापन,
- पर्यटकीय होटल, रिसोर्ट, लज, ट्राभल तथा ट्रेकिङ एजेन्सी, गाईड, ज्याफिटड आदिको दर्ता, अनुमति, नविकरण र नियमन,
- प्रदेशस्तरमा वन क्षेत्रको नीति कानून, मापदण्ड, तथा योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन,
- वन्यजन्तु र वन पैदावार ओसारपसार सम्बन्धी नियमन र अपराध नियन्त्रण,
- वन, वनस्पति, वन्यजन्तु र जैविक विविधता सम्बन्धी प्रादेशिक संग्रहालय व्यवस्थापन,
- प्रदेशस्तरमा संरक्षण क्षेत्र र चरन क्षेत्रको व्यवस्थापन,
- हात्तीसार तथा चिडियाखानाको व्यवस्थापन,
- जडिवुटी खेती प्रविधि प्रवर्द्धन, विस्तार तथा बजारीकरण सम्बन्धी नीति तथा कानून तर्जुमा तथा कार्यान्वयन र नियमन, अध्ययन अनुसन्धान तथा तथ्यांक संकलन,
- वन तथा वातावरण सम्बन्धी विषयमा प्राविधिक सूचना तथा सेवा प्रवाह
- वन अतिक्रमण तथा वन डढेलो नियन्त्रण तथा रोकथाम सम्बन्धी नीति, समन्वय र सहयोग,
- प्रदेशस्तरका वनस्पति उद्यान तथा हर्बेरियमहरूको व्यवस्थापन र वनस्पति पहिचान तथा अभिलेखिकरण सम्बन्धी नीति र व्यवस्थापन,
- प्रदेशस्तरमा जैविक विविधताको अध्ययन, अनुसन्धान, व्यवस्थापन, नियमन, संरक्षण एवं लाभांश बाँडफाँड,
- प्रदेशस्तरमा जलाधार संरक्षण तथा स्वच्छता सम्बन्धी प्रविधि विकास र व्यवस्थापन,
- प्रदेशभित्र भूस्खलन नियन्त्रण,
- भूपरिधि क्षेत्र तथा वन क्षेत्रको पहिचान, वर्गिकरण संरक्षण र व्यवस्थापन,
- प्रदेशस्तरमा वातावरणीय संरक्षण तथा स्वच्छता सम्बन्धी प्रविधि विकास र व्यवस्थापन,
- प्रदेशस्तरमा वातावरण सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन,
- प्रदेशस्तरमा वातावरणीय सूचना प्रणालीको स्थापना,
- प्रदेशस्तरमा वातावरणीय जोखिमका लागि तयारी तथा उद्धार,
- प्रदेशस्तरमा वातावरणीय, प्रयोगशालाको स्थापना, सञ्चालन र व्यवस्थापन तथा वातावरण मैत्री शासकीय प्रबन्ध,

- प्रदेशस्तरमा ठोस, बायु, तरल, जल, ध्वनी तथा विद्युतीय लगायत प्रदुषणको मापदण्ड निर्धारण, कार्यान्वयन, अनुगमन र नियन्त्रण,
- प्रदेशस्तरमा न्यून कार्वनमुखी तथा वातावरणमैत्री विकास प्रक्रिया र हरित क्षेत्र प्रवर्द्धन,
- प्रदेशस्तरमा वातावरणीय संरक्षण क्षेत्र तथा प्राकृतिक सम्पदाको संरक्षण र संवर्द्धन,
- प्रदेशभित्र वातावरणीय क्षेत्रको अध्ययन, अनुसन्धान, क्षमता अभिवृद्धि, वातावरणीय सुशासन तथा परीक्षण,
- संरक्षण क्षेत्र पहिचान र व्यवस्थापकीय पद्धति निर्धारण,
- अन्तरप्रदेशीय नदी उकास तथा सडक किनार वृक्षारोपण व्यवस्थापन,
- वृक्षारोपणको लागि दिगो तथा गुणस्तरीय बीउ उत्पादन, बीउबगैँचा स्थापना र व्यवस्थापन,
- प्रदेशभित्र वृक्षारोपण तथा सम्भार सम्बन्धी नीति, कानून तथा मापदण्ड तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन,
- प्रदेशभित्र जडिवुटी तथा अन्य गैरकाष्ठ वन पैदावार सम्बन्धी व्यवस्थापन,
- वन्यजन्तु र चराचुरुङ्गी सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून तथा मापदण्ड तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन,
- प्रदेशस्तरमा विज्ञान प्रविधिको विकास तथा विस्तार, यस सम्बन्धी तथ्यांक संकलन, प्रशोधन र सर्वेक्षण र विकास र उपयोग,
- वैज्ञानिक अध्ययन अनुसन्धान एवं विज्ञान र प्रविधिको आविष्कार, उन्नयन र विकास,
- विज्ञान संग्रहालय र प्लानेटोरीयमको स्थापना, सञ्चालन र व्यवस्थापन,
- खानेपानी, ध्वनी र हावाको गुणस्तर अनुगमन तथा लेखाजोखाको ढाँचा एवं गुणस्तरको मापदण्ड निर्धारण र कार्यान्वयन,
- श्रमिक एवं श्रमिकको सामाजिक अध्ययन सुरक्षा तथा ट्रेड युनियन सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून, मापदण्ड र नियमन,
- श्रमशक्ति, श्रम बजार सम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान र श्रमशक्ति योजना,
- औद्योगिक विवाद समाधान, श्रम सम्बन्धमा सुधार र न्यायिक निरूपण,
- रोजगार प्रवर्द्धन सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून तथा मापदण्ड तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन,
- कार्यस्थल सुरक्षा, कारखाना निरीक्षण तथा नियमन।

६. स्वीकृत दरबन्दी:

क्र.सं.	पद	श्रेणी/तह	सेवा	समूह	दरबन्दी संख्या	कै
१.	प्रदेश सचिव	रा.प.प्रथम	वन	समुहिकृत नहुने	१	
२.	उपसचिव	रा.प.द्वितीय	प्रशासन	सामान्य प्रशासन	३	
३.	उपसचिव	रा.प.द्वितीय	वन	ज.फ.	२	
४.	शाखा अधिकृत	रा.प. तृतीय	प्रशासन	सामान्य प्रशासन	६	
५.	लेखा अधिकृत	रा.प. तृतीय	प्रशासन	लेखा	१	
६.	कानून अधिकृत	रा.प. तृतीय	न्याय	कानून	१	
७.	कम्प्युटर इन्जिनियर	रा.प. तृतीय	विविध		१	
८.	सहायक वन अधिकृत	रा.प. तृतीय	वन	व.फ.	३	
९.	सहायक भू-संरक्षण अधिकृत	रा.प. तृतीय	वन	स्वायल	१	
१०.	सहायक वन अधिकृत	रा.प. तृतीय	वन	बोटानी	१	
११.	वातावरण निरीक्षक	रा.प. तृतीय	विविध		१	
१२.	नायब सुब्बा	रा.प.अनं.प्रथम	प्रशासन	सामान्य प्रशासन	७	
१३.	कम्प्युटर अपरेटर	रा.प.अनं.प्रथम	विविध		१	
१४.	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्रथम	वन	ज.फ.	४	
१५.	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्रथम	वन	स्वायल	१	
१६.	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्रथम	वन	बोटानी	१	
१७.	सह लेखापाल	रा.प.अनं.द्वितीय	प्रशासन	लेखा	१	
१८.	हलुका सवारी चालक	श्रेणी बिहिन			४	
१९.	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी बिहिन			५	
जम्मा					४५	

७. चालु र पूँजीगत खर्च शीर्षकको प्रगति विवरण:

रकम (रु.हजारमा)

ख.शी.नं.	विनियोजित	बैशाख मसान्त सम्मको		असार मसान्त सम्म हुने अनुमानित	
	बजेट	खर्च रु.	प्रगति प्रतिशत	खर्च रु.	प्रगति प्रतिशत
चालु तर्फ					
७०३३७३११३	५,९२,५६	२,४२,३२	४१	५,६२,९३	९५
७०३३७३५१३	३८,६६,०७	१५,५४,२४	४०	३४,२०,०७	८८
७०३३७३९१३	१,०८,५७,१६	५२,५४,५०	४८	१,०८,५७,१६	१००
जम्मा	१,५३,१५,७९	७०,५१,०६	४६	१,४८,४०,१६	९७
पूँजीगत तर्फ					
७०३३७३११४	४,००,००	४८,९७	१२	३,८०,००	९५
७०३३७३५१४	१,७०,६९,६३	३२,८६,०८	१९	१,३३,८४,३६	७८
७०३३७३९१४	२०,४४,१३	३,८४,५०	१९	२०,४४,१३	१००
जम्मा	१,९५,१३,७६	३७,१९,५५	१९	१,५८,०८,४९	८१
कुल जम्मा	३,४८,२९,५५	१,०७,७०,६१	३१	३,०६,४८,६५	८८

स्रोत: उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय

८. मन्त्रालयबाट हालसम्म निर्माण गरिएका कानून एव कार्यविधि :

१. राष्ट्रिय वन विधेयक प्रदेश सभामा पेश।
२. औद्योगिक व्यवसाय विधेयक प्रदेश सभामा पेश।
३. प्रदेश व्यापार व्यवसाय विधेयक प्रदेश सभामा पेश।
४. प्रादेशिक व्यवसाय मञ्च गठन आदेश क्याबिनेटबाट स्वीकृत मस्यौदा तयार।
५. वातावरण विधेयक सैद्धान्तिक सहमतिका लागि पठाइएको।
६. प्रदेश पर्यटन ऐनको सैद्धान्तिक सहमतिका लागि पठाइएको।
७. नदीजन्य पदार्थ संकलन कार्यविधि क्याबिनेटबाट स्विकृत।
८. Visit Nepal 2020 लाई सहजीकरण गर्ने कार्यविधि क्याबिनेटबाट स्विकृत।
९. संयुक्त बजार अनुगमन निर्देशिका क्याबिनेटबाट स्विकृत।

९. मन्त्रालयबाट आ. ब. २०७५/०७६ मा गरेका अन्य गतिविधि र तिनको उपलब्धी:

- २ वटा निर्देशनालय, २६ वटा जिल्ला कार्यालय, १ वटा आयोजना स्थापना।
- नरम काठको सिजनीङ्ग तथा ट्रिटमेन्ट प्लान्ट स्थापनाको थालनी।
- औद्योगिक क्षेत्र स्थापना (मरीण र मकवानपुर) थालनी।
- जुगल हिमालको सफल आरोहणमा सक्रिय सहभागिता।
- राष्ट्रिय युवा वैज्ञानिक तथा अन्तर्राष्ट्रिय युवा वैज्ञानिक सम्मेलन सम्पन्न।
- पर्यटन क्षेत्रको प्रदेशको लोगो तथा ब्राण्डनेम स्वीकृत।
- ८ वटा पर्यटकिय हिलस्टेशन घोषणा तथा १० वटा नयाँ पर्यटकीय गन्तव्य तयार।
- १७ वटा पानी पोखरीको संरक्षण तथा पुनरुत्थान।
- ५२ वटा वनमा वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन कार्यक्रम संचालन।
- २५०० रोपनीमा जडिबुटी खेती।
- ४९०० वटा सामुदायिक वन तथा ३१२५ वटा कबुलयती वन व्यवस्थापन भइरहेको।
- गौरवका आयोजनाहरू पर्यटन विकासका लागि गोब्रलापास संचालन र सिन्धुली मरीणमा प्रदेश औद्योगिक क्षेत्र स्थापना।

भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय

१. पृष्ठभूमि :

नेपालको संविधानले देशको मुल संरचना संघ, प्रदेश र स्थानीय गरि तीन तहको हुने व्यवस्था गरे अनुरूप प्रदेश सभाको निर्वाचन सम्पन्न भई प्रदेश सरकार गठन तथा क्रियाशिल समेत भईसकेको छ। प्रदेश सभाको निर्वाचन पश्चात् नेपाल सरकारको मिति २०७४।१०।१० को निर्णय अनुसार प्रदेश ३ मा सातवटा मन्त्रालयहरू स्थापना भई कार्यारम्भ गरिसकेको अवस्था छ। यसै मध्ये यो मन्त्रालय पनि एक हो। प्रदेश सरकार कार्य विभाजन नियमावली २०७४ ले यस मन्त्रालयलाई कृषि तथा पशुपंक्षी विकास, भूमि श्रोत व्यवस्थापन तथा सहकारी क्षेत्रको विकास र समृद्धिको लागि जिम्मेवारी सुम्पिएको छ। २०७४ सालको माघ महिनादेखि यो मन्त्रालय सोहि अनुरूप क्रियाशील छ।

उपलब्ध भूमि श्रोतको वैज्ञानिक व्यवस्थापन गरी व्यवसायिक र आधुनिक कृषि प्रणालीको माध्यमबाट खाद्य तथा पोषण सुरक्षाको प्रत्याभूति गर्दै यस प्रदेशलाई प्रमुख कृषि उपजहरूमा आत्मनिर्भर बनाउने तथा बढ्दो खाद्यान्न आयातलाई क्रमिक रूपमा न्युनिकरण गर्ने लक्ष्य प्राप्त गर्न सहकारी तथा निजी क्षेत्रको प्रवर्द्धन गर्दै कृषि क्षेत्रको उत्पादन र उत्पादकत्व अभिवृद्धि गरी गरिबी न्युनिकरणमा योगदान गर्ने दिशामा भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय अग्रसर छ।

२. सोच :

- खाद्य सम्प्रभूता सुनिश्चितता सहितको आत्मनिर्भर र समृद्ध प्रदेश।

३. उद्देश्य :

- कृषि क्षेत्रलाई दीगो, प्रतिस्पर्धी आधुनिक र व्यावसायिक बनाउने।
- प्रति इकाई जमिन तथा कृषि श्रमिकको उत्पादन तथा उत्पादकत्व अभिवृद्धि मार्फत उद्योग प्रवर्द्धन गरी निर्यात गर्ने अवस्था सिर्जना गर्ने।
- एकिकृत कृषि, पशु सेवा, भूमि र सहकारी क्षेत्रमा सेवा प्रवाह सुनिश्चित गरी बृहत्तर उत्पादन क्षेत्र बनाउने।
- एकल महिला, जनजाति, आदिवासी, दलित लगायत पिछडिएको समुदायमा लक्षित भूमि, कृषि, तथा सहकारी सम्बन्धी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने।
- चक्लाबन्दी गरी कृषिको समग्रमा उत्पादन र उत्पादकत्व बढाउने।
- “One Health Approach” मा आधारित वातावरण विकास तथा पशुपन्छी रोग न्युनिकरण गर्ने।

- स्थानीय र रैथाने जातका कृषि तथा पशुपन्छीहरूको संरक्षण र प्रवर्द्धन गरी जैविक विविधताको संरक्षण एवं उपयोग गर्ने।

४. लक्ष्य :

- प्रदेशलाई खाद्यान्नमा आत्मनिर्भर बनाई उच्च र फराकिलो आर्थिक वृद्धिदर हासिल गर्ने।

५. कार्य जिम्मेवारी :

भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयको कार्य जिम्मेवारी प्रदेश सरकार, मन्त्रिपरिषद्को मिति २०७४/११/१६ मा स्वीकृत गरेको प्रदेश सरकार (कार्य विभाजन) नियमावली, २०७४ ले तोके अनुसार निम्नानुसार रहेको छ।

- कृषि, पशु विकास तथा खाद्य पोषण सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून मापदण्ड र योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन,
- कृषि तथा पशुपन्छीजन्य रोग, किरा एवं महामारी नियन्त्रण,
- कृषि औद्योगिकीकरण र पशुपन्छी उद्योग व्यवसायको विकास तथा प्रवर्द्धन,
- कृषि तथा पशु यान्त्रिकीकरण र उन्नत औजार विकास तथा विस्तार,
- कृषि तथा पशुरोग निदान प्रयोगशाला व्यवस्थापन र नियमन,
- कृषि उपज, कृषिजन्य बस्तु, पशुपन्छी, पशुपन्छीजन्य पदार्थ र पशु उत्पादन सामग्री तथा बिउबिजन एवम् नक्ष सम्बन्धी सेवा र प्रविधिको गुणस्तर निर्धारण, सम्बद्धता निर्धारण, स्तरीयकरण, प्रमाणीकरण र नियमन,
- प्रादेशिक खाद्य सुरक्षा, खाद्य अधिकार, खाद्य सम्प्रभुता र खाद्य गुणस्तर,
- कृषि तथा पशुपन्छी एवं खाद्य प्रविधि सम्बन्धी अध्ययन, अनुसन्धान एवम् विकास तथा प्रवर्द्धन, तथ्याङ्क प्रणालीको व्यवस्थापन र स्रोत संरक्षण,
- कृषि मल, विऊ र बिषादी आपूर्ति व्यवस्था र नियमन,
- कृषि प्रसार, कृषक तालिम तथा क्षमता विकास र सशक्तिकरण,
- कृषि उपजको न्यूनतम समर्थन मूल्य कार्यान्वयन,
- कृषि तथा पशुपन्छी बीमा सम्बन्धी नीति तथा योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन,
- कृषि बजार, पूर्वाधार र कृषि फार्म केन्द्रहरूको विकास, विस्तार तथा सञ्चालन,
- राष्ट्रिय नीति र मापदण्ड बमोजिम पाराभेटको दर्ता, अनुमति, नवीकरण, खारेजी र नियमन,

- सामुहिक खेति कृषि करार खेतिको कार्यान्वयन र प्रवर्द्धन,
- चरन तथा खर्क सम्बन्धी प्रादेशिक नीति तथा कानून तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन,
- कृषि तथा पशुपन्छीजन्य औषधी, विषादी र सूक्ष्म पोषणतत्वयुक्त वस्तुको उपयोग र व्यवस्थापन सम्बन्धी प्रदेश नीति, कानून तथा मापदण्ड तर्जुमा र कार्यान्वयन तथा उत्पादन, उपयोग र बिक्री बितरणको अनुमति, अनुगमन र नियमन,
- भूमि व्यवस्थापन, भूमी प्रशासन र जग्गा नापजाँच, भूमिसुधार, भूउपयोग तथा चक्लाबन्दी सम्बन्धी प्रदेश नीति, कानून तथा मापदण्डको तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन,
- निजी, सरकारी तथा सार्वजनिक जग्गाको प्रादेशिक अभिलेख व्यवस्थापन,
- जग्गा दर्ता, रजिष्ट्रेशन, जग्गाधनी प्रमाण पूर्जा, दाखिल खारेज, स्वामित्व हस्तान्तरण सम्बन्धी नीति तथा मापदण्ड तर्जुमा र कार्यान्वयन,
- संघीय सरकारबाट प्राप्त हुने नक्सा, भौगोलिक सूचना र अभिलेख तथा प्रदेशभित्रका नापनक्सा र अभिलेखको व्यवस्थापन,
- नाप नक्साका नियन्त्रण विन्दुहरुको सञ्जाल स्थापना,
- क्रमबद्ध कित्ता नापी र भूमि लागत सम्बन्धी मापदण्ड र कार्यान्वयन,
- भूमिहीन सुकुम्वासी, दलित, मुक्त कर्मैया, हलिया, हरवा चरवा आदि वर्गको बसोवास, जीविकोपार्जन र पुनःस्थापना सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून, मापदण्ड तथा योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन,
- सरकारी जग्गा भाडामा दिने सम्बन्धी नीति, कानून, तथा मापदण्ड तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन,
- सुरक्षित बसोवास र जग्गा एकीकरण सम्बन्धी नीति कार्यान्वयन,
- गुठी तथा गुठीजग्गा व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड तथा योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन तथा गुठी तथा गुठीजग्गाको संरक्षण, अभिलेख व्यवस्थापन र संघीय तथा स्थानीय तहसँग समन्वय,
- गरिबी निवारण सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून, मापदण्ड तथा योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र नियमन तथा अध्ययन, अनुसन्धान, सर्वेक्षण, सूचना संकलन, गरिब घरपरिवार पहिचान, सामाजिक सुरक्षा र संरक्षण,
- सहकारी संस्था, सहकारी संघ तथा सहकारी बैंक सम्बन्धी प्रादेशिक नीति, कानून तथा मापदण्डको तर्जुमा र कार्यान्वयन, सञ्चालन अनुमति, नियमन, तथा व्यवस्थापन र अध्ययन अनुसन्धान,
- सहकारी बचत तथा ऋण परिचालन सम्बन्धी प्रादेशिक मापदण्ड निर्धारण र नियमन,
- सहकारी सम्बन्धमा संघीय, अन्तरप्रादेशिक र स्थानीय तहका संघ संस्थासँग समन्वय र सहकार्य,
- सहकारी क्षेत्रको विकास तथा प्रवर्द्धन, क्षमता अभिवृद्धि र परिचालन।

६. स्वीकृत दरबन्दी:

क्र.सं.	पद	श्रेणी/तह	सेवा	समूह	दरबन्दी संख्या	कै
१.	प्रदेश सचिव	रा.प.प्रथम	नेपाल कृषि	समूहिकृत नहुने	१	
२.	उपसचिव	रा.प.द्वितीय	प्रशासन	सामान्य प्रशासन	२	
३.	वरिष्ठ कृषि विकास अधिकृत	रा.प.द्वितीय	कृषि	एगू.इको एण्ड मार्केटिङ्ग	१	
४.	वरिष्ठ कृषि विकास अधिकृत	रा.प.द्वितीय	कृषि	कृषि प्रसार	१	
५.	प्रमुख नापी अधिकृत	रा.प.द्वितीय	इन्जिनियरिङ	सर्भे	१	
६.	वरिष्ठ पशु विकास अधिकृत	रा.प.द्वितीय	कृषि	ला.पो. एण्ड डेरी डे	१	
७.	कृषि अर्थ विज्ञ	रा.प.तृतीय	कृषि	एगू.इको एण्ड मार्केटिङ्ग	३	
८.	खाद्य अनुसन्धान अधिकृत	रा.प.तृतीय	कृषि	खा.पो.गु.नि	२	
९.	कृषि प्रसार अधिकृत	रा.प.तृतीय	कृषि	कृषि प्रसार	२	
१०.	बाली विकास अधिकृत	रा.प.तृतीय	कृषि	बाली विकास	२	
११.	कम्प्युटर इन्जिनियर	रा.प.तृतीय	विविध		१	
१२.	नापि अधिकृत	रा.प.तृतीय	इन्जिनियरिङ	सर्भे	२	
१३.	शाखा अधिकृत	रा.प. तृतीय	प्रशासन	सामान्य प्रशासन	८	
१४.	लेखा अधिकृत	रा.प. तृतीय	प्रशासन	लेखा	१	
१५.	पशु विकास अधिकृत	रा.प. तृतीय	कृषि	ला.पो. एण्ड डेरी डे	५	
१६.	पशु चिकित्सक	रा.प. तृतीय	कृषि	भेटेरीनरी	४	
१७.	कानून अधिकृत	रा.प. तृतीय	न्याय	कानून	१	
१८.	नायब सुब्बा	रा.प.अनं.प्रथम	प्रशासन	सामान्य प्रशासन	७	
१९.	कम्प्युटर अपरेटर	रा.प.अनं.प्रथम	विविध		२	
२०.	तथ्याङ्क सहायक	रा.प.अनं.प्रथम	आ.यो.त.	तथ्यांक	१	
२१.	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्रथम	कृषि	एगू.इको एण्ड मार्केटिङ्ग	२	
२२.	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्रथम	कृषि	कृषि प्रसार	२	
२३.	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्रथम	कृषि	बागवानी	१	
२४.	पशुसेवा प्राविधिक	रा.प.अनं.प्रथम	कृषि	ला.पो. एण्ड डेरी डे	३	
२५.	पशुस्वास्थ्य प्राविधिक	रा.प.अनं.प्रथम	कृषि	भेटेरीनरी	१	
२६.	प्राविधिक सहायक	रा.प.अनं.प्रथम	कृषि	खा.पो.गु.नि	१	
२७.	सर्भेयर	रा.प.अनं.प्रथम	इन्जिनियरिङ्ग	सर्भे	१	
२८.	खरिदार	रा.प.अनं.द्वितीय	प्रशासन	सामान्य प्रशासन	१	
२९.	सह लेखापाल	रा.प.अनं.द्वितीय	प्रशासन	लेखा	१	
३०.	हलुका सवारी चालक	श्रेणी बिहिन	इन्जिनियरिङ्ग	मेकानिकल	६	
३१.	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी बिहिन			६	
	जम्मा				७३	

७. मन्त्रालयको नाममा आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ का लागि स्वीकृत योजना तथा कार्यक्रम र तिनको अवस्था:

(रकम रु. हजारमा)

क्र.सं.	कार्यक्रमको नाम	वार्षिक लक्ष्य			बैशाख मसान्त सम्मको प्रगती		असार मसान्त सम्मको प्रगती	
		लक्ष्य	एकाई	बजेट	भौतिक प्रगति %	वित्तीय प्रगति %	भौतिक प्रगति %	वित्तीय प्रगति %
१	एक स्वास्थ्य कार्यक्रम बारे गोष्ठी	१	पटक	३००	१००	१००	१००	१००
२	कृषि तथा पशुपन्छी बिमा अभिकर्ता तालिम	१५	पटक	७५००	८०	८०	१००	१००
३	कृषि पशु सहकारी दिवश/समारोह कार्यक्रम	२	संख्या	५०००	८०	५०	९०	९०
४	कार्यविधि र मापदण्डका आधारमा सहकारी प्रशिक्षण कार्यक्रम र प्रतिवेदन	१४	पटक	४२००	६०	६०	१००	१००
५	गोष्ठी/तालिम / कार्यशाला/ भ्रमण सन्चालन गर्ने	१०	संख्या	१०००	१०	१०		
६	चौमासिक/वार्षिक/प्रगति समिक्षा गोष्ठी	३	पटक	१३२९	६६	४०	६६	४०
७	छाला उद्योग प्रवर्द्धन गोष्ठी	१	पटक	५००	१००	९०	१००	९०
८	दुग्ध तथा दुग्धजन्य पदार्थ उत्पादन सम्बन्धी कार्यशाला गोष्ठी	१	पटक	५००	१००	९०	१००	९०
९	न्युनतम समर्थन मूल्य निर्धारण तथा कृषकहरुलाई उत्पादन खर्चमा राहत प्रदान गर्ने बारेको सम्भावना र मोडालिटी बारे अध्ययन	१	पटक	८००	०	०	०	०

क्र.सं.	कार्यक्रमको नाम	वार्षिक लक्ष्य			बैशाख मसान्त सम्मको प्रगती		असार मसान्त सम्मको प्रगती	
		लक्ष्य	एकाई	बजेट	भौतिक प्रगति %	वित्तिय प्रगति %	भौतिक प्रगति %	वित्तिय प्रगति %
१०	प्राविधिक तालिम, प्रदर्शन तथा भ्रमण	५००	जना	१५००	५०	५०	१००	१००
११	बर्डफ्लु तथा जैविक सुरक्षा सम्बन्धी अन्तरक्रिया र प्रतिवेदन	१३	पटक	५२०	५०	५०	१००	१००
१२	वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गोष्ठी	१	पटक	३००	१००	१५	१००	१५
१३	चिउरी-महको मूल्य शृंखला प्रवर्द्धन (चिउरी रोपण, मह उत्पादन, प्रशोधन र बजारीकरण) प्रभावकारिता मुल्यांकन र प्रतिवेदन	३	संख्या	९९०	०	०	१००	१००
१४	इपिडिमियोलोजी सर्भेलेन्स तथा चौमासिक तथा वार्षिक प्रतिवेदन	४	पटक	९०१	५०	५०	१००	१००
१५	उत्पादनमुलक सहकारी संस्था प्रवर्द्धन कार्यक्रम	११९	गोटा	१०४०००	०	०	५०	५०
१६	कृषि पशुपन्छी खाद्य सहकारी र भूमिको तथ्याङ्क संकलन प्रशोधन तथा प्रकाशन	१	पटक	१०००	०	०	९०	९०
१७	कृषि-वन पर्यटन सम्भाव्य क्षेत्र पहिचान अध्ययन र प्रतिवेदन प्रकाशन	५०	संख्या	३९००	१०	१०	९०	९०
१८	खाद्य स्वच्छता प्रवर्द्धन तथा नियमन	१३	संख्या	३९००	३३	३०	८०	७०
१९	गुठी व्यवस्थापन कार्यक्रम	१३	जिल्ला	४८८०	०	०	०	०

क्र.सं.	कार्यक्रमको नाम	वार्षिक लक्ष्य			बैशाख मसान्त सम्मको प्रगती		असार मसान्त सम्मको प्रगती	
		लक्ष्य	एकाई	बजेट	भौतिक प्रगति %	वित्तिय प्रगति %	भौतिक प्रगति %	वित्तिय प्रगति %
२०	चिया, कफि, अलैचि, जडिबुटी, किवी, एभोकाडो, स्ट्रबेरी आदीको क्षेत्र निर्धारण तथा प्रवर्द्धन कार्यक्रम	७	जिल्ला	३९२००	५०	२०	९०	९०
२१	प्रदेश अन्तर्गतका सबै प्रकारका भूमि व्यवस्था सम्बन्धी प्रोफाईल निर्माण र प्रकाशन	६	पटक	३०००	०	०	३०	३०
२२	प्रदेश सहकारी नियमित अनुगमन २५ वुँदे फारम	१००	गोटा	२०००	२०	२०	४०	४०
२३	प्रदेश सहकारी सघन अनुगमन कार्यविधि बनाइ सबै सहकारीको सुचक र प्रतिफलमा आधारित अनुगमन मुल्यांकन प्रतिवेदन कार्यक्रम	१३	जिल्ला	१३००	२०	२०	४०	४०
२४	पशु आहारा समृद्धिको आधार कार्यक्रम (भुँड तथा डाँले घाँस)	१०	संख्या	१०४	५०	५०	१००	१००
२५	पशुपन्छी कृषि सहकारी खाद्य तथा भूमि व्यवस्थाका पदाधिकारी, कर्मचारी, विज्ञ तथा कृषकहरुको क्षमता विकासको लागि अध्ययन र भ्रमण तथा प्रतिवेदन	१०	पटक	१००००	०	०	४०	४०

क्र.सं.	कार्यक्रमको नाम	वार्षिक लक्ष्य			बैशाख मसान्त सम्मको प्रगती		असार मसान्त सम्मको प्रगती	
		लक्ष्य	एकाई	बजेट	भौतिक प्रगति %	वित्तीय प्रगति %	भौतिक प्रगति %	वित्तीय प्रगति %
२६	पुष्प व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम	७	जिल्ला	१४०००	५०	२५	९०	९०
२७	फलफुल वर्ष- २०७५ साल घोषणा प्रचार-प्रसार	१३	जिल्ला	१३००	४०	४०	९०	९०
२८	बृहत्तर कृषि उत्पादनका लागि बालि विशेष क्षेत्र छनौट तथा निर्धारण	१	पटक	१००	०	०	०	०
२९	भू-उपयोग आयोजनाबाट डाटा प्रमाणिकरण गरी अध्यावधिक गर्ने	१	पटक	१०००	०	०	०	०
३०	मत्स्य विकास केन्द्र हेटौडाको प्रवर्द्धन एवं पुँजीगत विकास	१	संख्या	३०००	०	०	२५	२५
३१	महामारी तथा पशु रोग नियन्त्रण कार्यक्रम	२	संख्या	२०००	०	०	५०	५०
३२	मालपोतमा रहेको मोठ स्रेस्ता सुधार	२३	गोटा	२३००	०	०	०	०
३३	रेडियो टिभि एवं पत्रपत्रिका मार्फत सूचना सम्प्रेषण तथा वृत्तचित्र निर्माण प्रसारण र प्रतिवेदन	३	पटक	६९०	२०	२०	१००	१००
३४	विदेशबाट ज्ञान शिप हाँसिल गरेका तथा शिक्षित युवा लक्षित बेमौसमी तरकारी उत्पादन तथा बजारीकरण कार्यक्रम	८	प्याकेज	२०००	५०	२०	९०	९०

क्र.सं.	कार्यक्रमको नाम	वार्षिक लक्ष्य			बैशाख मसान्त सम्मको प्रगती		असार मसान्त सम्मको प्रगती	
		लक्ष्य	एकाई	बजेट	भौतिक प्रगति %	वित्तीय प्रगति %	भौतिक प्रगति %	वित्तीय प्रगति %
३५	स्थानीय तहका कर्मचारीहरुलाई क्षमता विकास तालिम	३	संख्या	९००	०	०	१००	१००
३६	कृषि, पशुपन्छी, भूमि तथा सहकारी सम्बन्धी ऐन नियम निर्देशिका कार्ययोजना र मापदण्ड निर्माण र प्रकाशन	१३	पटक	१३००	८०	८०	१००	१००
३७	सहकारीको आधारभुत तथ्यांक संकलन अनुगमन मुल्यांकन र वर्गीकरण गरी विस्तृत कार्ययोजना निर्माण पुस्तक तथा प्रतिवेदन प्रकाशन र सहकारी सरकारी लगानी सम्भावना प्रक्षेपण कार्यक्रम	१३	जिल्ला	१९५०	१००	१००	१००	१००
३८	कृषिमा यन्त्रीकरण प्रवर्धन, सहयोग तथा क्षमता विकास	३०००	परिवार	१७४९९९	२५	०	५०	५०
३९	कार्यविधि र मापदण्डका आधारमा भैसी सम्बद्ध व्यवसाय प्रवर्द्धन एवं प्रभावकारिता मुल्यांकन कार्यक्रम	४	जिल्ला	४००००	४०	०	८०	७५
४०	चौरी प्रवर्द्धन कार्यक्रम	५	जिल्ला	२५०००	४०	०	८०	७५
४१	दुध उत्पादन अनुदान कार्यक्रम र प्रभावकारिता मुल्यांकन	१३	संख्या	३९९१	०	०	१००	१००

क्र.सं.	कार्यक्रमको नाम	वार्षिक लक्ष्य			बैशाख मसान्त सम्मको प्रगती		असार मसान्त सम्मको प्रगती	
		लक्ष्य	एकाई	बजेट	भौतिक प्रगति %	वित्तीय प्रगति %	भौतिक प्रगति %	वित्तीय प्रगति %
४२	भेडा प्रवर्द्धन कार्यक्रम	४	जिल्ला	२०००	४०	०	८०	७५
४३	मापदण्ड र कार्यविधिका आधारमा मिल्क एनालाईजर वितरण, प्रभावकारिता मुल्यांकन र प्रतिवेदन	२०	जना	७०००	४०	०	८०	७५
४४	दुग्ध चिस्थान केन्द्रका लागि चिलिंग भ्याट स्थापना	२५	संख्या	१५०००	४०	०	८०	७५
४५	मत्स्य पालन क्षेत्र विस्तारका लागि पोखरी निर्माण, उन्नत दानामा अनुदान तथा साना मत्स्य बजार प्रवर्द्धन कार्यक्रम	४	जिल्ला	१२५१०	५०	२०	८०	७५
४६	कृषक पाठशाला तथा कृषि पशुपन्छी तालिम केन्द्र निर्माण बारे अध्ययन तथा स्थापना	३	संख्या	६००००	१५	०	२५	२५
४७	तरकारी तथा फलफुल भण्डारणको लागि कोल्ड स्टोर निर्माण	१३	संख्या	५२००००	१०	१०	२५	२५
४८	कार्ययोजना र मापदण्डको आधारमा भेटेरीनरी एम्बुलेन्स खरिद तथा संचालन कार्यक्रम	१	गोटा	१५०००	१०	०	१००	१००
४९	माटो परिक्षण मोबाइल भ्यान खरिद र संचालन	१	गोटा	१००००	१०	०	१००	१००

क्र.सं.	कार्यक्रमको नाम	वार्षिक लक्ष्य			बैशाख मसान्त सम्मको प्रगती		असार मसान्त सम्मको प्रगती	
		लक्ष्य	एकाई	बजेट	भौतिक प्रगति %	वित्तीय प्रगति %	भौतिक प्रगति %	वित्तीय प्रगति %
५०	उच्च प्रजनन मानको बोयर बाखा श्रोत केन्द्र निर्माण	६	जिल्ला	३९९०	२०	०	१००	९५
५१	गाई प्रवर्द्धन कार्यक्रम	५	जिल्ला	५००००	२५	०	९५	९०
५२	पाडापाडी/बकेर्नु भैंसी संरक्षण विशेष कार्यक्रम	५	जिल्ला	५००००	२५	०	९५	९०
५३	बाखा प्रवर्द्धन कार्यक्रम	८	जिल्ला	५००००	२५	०	९५	९०
५४	कृषक तथा कृषि उपजहरु उत्पादन सम्बन्धी तथ्यांकहरु संकलन तथा अद्यावधिक गर्न कम्प्युटर सफ्टवेयर निर्माण	१	पटक	२५००	१०	०	१००	१००
५५	प्रादेशिक बहु विषय एटलास तयार गर्ने	१	पटक	१०००	१०	०	१००	१००
५६	भूस्वामित्वको डाटा संकलन तथा उपयोगका लागि स्वचालित प्रणालीको स्थापना	२३	गोटा	५०६०	०	०	०	०
५७	मौसम सम्बन्धी पुर्व-जानकारी तथा कृषि परामर्श सेवा प्रदान गर्न मोबाइल एप्स निर्माण तथा सेवा संचालन	१	पटक	१५००	०	०	०	०
५८	बहु उद्देश्यीय कित्तानापी तथा नक्सा विकास कार्यक्रम	१	पटक	१०००	०	०	०	०
५९	साना कृषि सडक निर्माण तथा मर्मत	६०	संख्या	३०००००	५०	५	९०	९०

क्र.सं.	कार्यक्रमको नाम	वार्षिक लक्ष्य			बैशाख मसान्त सम्मको प्रगती		असार मसान्त सम्मको प्रगती	
		लक्ष्य	एकाई	बजेट	भौतिक प्रगति %	वित्तीय प्रगति %	भौतिक प्रगति %	वित्तीय प्रगति %
६०	साना तथा मझौला कृषकहरुलाई लक्षित गरी कार्यविधि र मापदण्ड बनाई डिप वोरिङ्ग संचालन एवं प्रभावकारिता मुल्यांकन कार्यक्रम	३	जिल्ला	१२२७००	४०	०	७०	५०
६१	फलफुल वृक्षारोपण बारे युवाहरुलाई कार्यविधि बनाई प्रशिक्षक प्रशिक्षण तथा परिचालन कार्यक्रम र प्रतिवेदन	३००	जना	२१०००	०	०	५०	५०
६२	स्थानीय तह एवं सामुदायिक बन उपभोक्ता समितिहरुको सहकार्यमा अभियानमुखी फलफुल वृक्षारोपण कार्यक्रम	५०	संख्या	१०००	०	०	१००	१००
६३	एकीकृत खाद्य तथा गैर खाद्य पदार्थहरुको गुणस्तर परिक्षण प्रादेशिक प्रयोगशाला स्थापना र संचालन बारे अध्ययन तथा विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तयारी	१	संख्या	१०००	०	०	०	०
६४	कृषि-वन-पर्यटनको नमुना गाउँ स्थापना	१	संख्या	५०००	२५	०	१००	१००
६५	कार्यविधि र मापदण्डको आधारमा मिल्किङ्ग पार्लर स्थापना र संचालन	२	संख्या	६०००	२५	०	१००	१००

क्र.सं.	कार्यक्रमको नाम	वार्षिक लक्ष्य			बैशाख मसान्त सम्मको प्रगती		असार मसान्त सम्मको प्रगती	
		लक्ष्य	एकाई	बजेट	भौतिक प्रगति %	वित्तीय प्रगति %	भौतिक प्रगति %	वित्तीय प्रगति %
६६	चितवन रा. नि. तथा मध्यवर्ती क्षेत्रका उपभोक्ता समिति र स्थानीय तहका समन्वयमा वन्यजन्तु तथा मानव बीचको द्वन्द्व व्यवस्थापन तथा क्षति न्यूनिकरण कार्यक्रम (राप्ती न. पा.१, ३ र ६ , खैरेनि न. पा. १०,११,१२ र १३)	७	संख्या	१५००००	२०	०	४०	४०
६७	प्रादेशिक दुग्ध विकास बोर्ड गठन कार्यक्रम	१	संख्या	५०००	०	०	२५	२०
६८	पिग एण्ड पोर्क पार्क निर्माण	१	जिल्ला		०	०	०	०
६९	भूमिहिन सुकुम्वासी र अव्यवस्थित वसोवासलाई व्यवस्थापन गर्न अध्ययन तथा एकिकृत वस्ति स्थापना	१	गोटा	४५२०	०	०	०	०
७०	विषादि अवशेष नियमन प्रयोगशाला स्थापना र संचालन	५	संख्या	५००००	२०	०	१००	९०
७१	स्थानीय तहको साझेदारीमा माटो परिक्षण प्रयोगशाला स्थापना र संचालन	५	गोटा	१००००	२०	०	१००	९०
७२	साझेदारीमा आधारित घाँसको प्याकेजिङ्ग प्रशोधन पलेट दाना बनाउने अध्ययन तथा उद्योग स्थापना र संचालन	२	संख्या	१००००	०	०	०	०

क्र.सं.	कार्यक्रमको नाम	वार्षिक लक्ष्य			बैशाख मसान्त सम्मको प्रगती		असार मसान्त सम्मको प्रगती	
		लक्ष्य	एकाई	बजेट	भौतिक प्रगति %	वित्तीय प्रगति %	भौतिक प्रगति %	वित्तीय प्रगति %
७३	साझेदारीमा आधारित दाना उद्योग स्थापना र संचालन	२	संख्या	२३६००	२०	०	१००	९०
७४	साझेदारीमा आधारित पशु वधस्थल स्थापना तथा संचालन र प्रभावकारिता मुल्यांकन	१३	संख्या	१०९२०	२५	०	१००	९५
७५	साझेदारीमा आधारित पाउडर प्लान्टको सम्भाव्यता अध्ययन तथा स्थापना र संचालन	१	संख्या	१०००	०	०	९०	९०
७६	दुध प्रशोधन केन्द्र स्थापनाका लागि डिपिआर निर्माण	७	संख्या	४९९८	०	०	९०	९०
७७	कृषि विश्वविद्यालय र ने.कृ.अ.प. संग MoU मा आधारित समस्या समाधानमुलक अनुसन्धान कार्यक्रम	१	पटक	२०००	०	०	०	०
७८	कृषि सुपर मार्केट बारे सम्भाव्यता अध्ययन तथा कुनै एक क्षेत्रमा संचालन	१	संख्या	२०००	०	०	०	०
७९	ग्राभीटि रोपवे (Gravity Rope Way) स्थापना र संचालनबारे सभ्यावता अध्ययन तथा DPR तयारी	३	संख्या	२१००	०	०	०	०
८०	प्रादेशिक जिन बैंक स्थापना बारे बिस्तृत प्रतिवेदन (DPR) तयारी	१	पटक	१०००	०	०	०	०

क्र.सं.	कार्यक्रमको नाम	वार्षिक लक्ष्य			बैशाख मसान्त सम्मको प्रगती		असार मसान्त सम्मको प्रगती	
		लक्ष्य	एकाई	बजेट	भौतिक प्रगति %	वित्तिय प्रगति %	भौतिक प्रगति %	वित्तिय प्रगति %
८१	फलफुल तथा तरकारी थोक बजारको DPR तयारी	४	पटक	१०००	१०	०	१००	९०

८. चालु र पूँजीगत खर्च शीर्षकको प्रगति विवरण:

(रकम रु. हजारमा)

ख.शी.नं.	विनियोजित बजेट	बैशाख मसान्त सम्मको		असार मसान्त सम्म हुने अनुमानित	
		खर्च रु.	प्रगति प्रतिशत	खर्च रु.	प्रगति प्रतिशत
चालु तर्फ					
७०३३५३११३	१३,४७,५३	३,६८,१३	२७.३२	१२,२८,४२	९१.१६
७०३३५३५१३	२१,२५,७०	१,५४,८६	७.२९	१८,२७,५१	८५.९७
जम्मा	३४,७३,२३	५,२२,९९	१५.०६	३०,५५,९३	८७.९९
पूँजीगत तर्फ					
७०३३५३११४	२,७०,००	२,३८,७९	८८.४४	२,६०,००	९६.३
७०३३५३५१४	१,८०,१९,८२	२२,२८	०.१२	१,०८,९७,१२	६०.४७
जम्मा	१,८२,८९,८२	२,६१,०७	१.४३	१,११,५७,१२	६१.००
कुल जम्मा	२,१७,६३,०५	७,८४,०६	३.६	१,४२,१३,०५	६५.३१

स्रोत: भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय

९. मन्त्रालयबाट हालसम्म निर्माण गरिएका कानून एवं कार्यविधिको विवरण :

९.१ प्रदेश सभाबाट पारित भई राजपत्रमा प्रकाशित भई सकेको विधेयक :

१. प्रदेश दुग्ध विकास बोर्ड स्थापना र व्यवस्थापन गर्न बनेको विधेयक- २०७५

९.२ प्रदेश सभाबाट स्वीकृत विधेयकहरू :

१. प्रदेश सहकारी सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक-२०७५

२. प्रदेश बीउ बीजन सम्बन्धि व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक-२०७५
३. प्रदेश जलचर संरक्षण सम्बन्धि व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक-२०७५
४. प्रदेश कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक-२०७५

१.३ मन्त्रालयबाट हालसम्म निर्माण गरिएका कार्यविधिहरू :

१. सहकारी संघसंस्थालाई अनुदान प्रदान गर्ने कार्यविधि, २०७५
२. मत्स्यपालन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५
३. पिगा एण्ड पोर्क पार्क निर्माण कार्यक्रम संचालन कार्यविधि, २०७५
४. दाना उद्योगलाई अनुदान वितरण कार्यविधि, २०७५
५. उच्च प्रजनन मानको बोर बाखा श्रोत केन्द्र निर्माण तथा संचालन कार्यविधि, २०७५
६. बाखा प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन कार्यविधि, २०७५,
७. मिलिकङ्ग पार्लर (स्थापना र सञ्चालन) कार्यविधि, २०७५
८. गाई प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन कार्यविधि, २०७५
९. साझेदारीमा आधारित पशु वध स्थल स्थापना तथा सञ्चालन कार्यविधि, २०७५
१०. मिल्क एनालाईजर वितरण कार्यविधि, २०७५
११. भैसी सम्बद्ध व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यविधि, २०७५
१२. बर्केनो भईसी संरक्षण विशेष कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७५
१३. चौरी प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७५
१४. दूध चिस्यान केन्द्रका लागि चिलिङ्ग भ्याट स्थापना कार्यविधि, २०७५
१५. भेडा प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन कार्यविधि, २०७५
१६. दूध उत्पादनमा आधारित अनुदान वितरण कार्यविधि, २०७५
१७. पाडापालन कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७५
१८. सामूहिक खेती प्रवर्द्धन कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७५
१९. कृषि यान्त्रिकरण प्रवर्द्धन कार्यक्रम कार्यविधि, २०७५
२०. कृषि वन पर्यटन प्रवर्द्धन कार्यक्रम कार्यविधि, २०७५
२१. कृषि सुपर मार्केट (स्थापना र संचालन) कार्यविधि २०७५,
२२. डिप बोरिङ्ग निर्माण तथा सञ्चालन कार्यविधि, २०७५
२३. शित भण्डार निर्माण तथा सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५

२४. विषादी अवशेष द्रुत विश्लेषण कार्यविधि, २०७५
२५. फलफूल वर्ष कार्यक्रम (संचालन) कार्यविधि, २०७५
२६. साना कृषि सडक निर्माण तथा संचालन कार्यविधि, २०७५
२७. विदेशबाट ज्ञान हासिल गरेका तथा युवा लक्षित व्यवसायिक कृषि कार्यक्रम संचालन कार्यविधि, २०७५
२८. पुष्प व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम कार्यन्वयन कार्यविधि, २०७५
२९. उच्च मूल्यका कृषि उपजहरू (चिया, कफी, अलैंची, जडिबुटी, किवी, एभोकाडो, स्ट्रबेरी आदि) को प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७५
३०. साझेदारीमा आधारित दाना उद्योग स्थापना र सञ्चालन कार्यविधि, २०७५

प्रदेश नीति तथा योजना आयोग

१. पृष्ठभूमि:

नेपालको संविधानले सबै किसिमका विभेदको अन्त्य गरी आर्थिक समानता, समृद्धि र सामाजिक न्याय सुनिश्चित गर्न समानुपातिक समावेशी र सहभागितामूलक सिद्धान्तका आधारमा समतामूलक समाजको निर्माण गर्दै दिगो शान्ति, सुशासन, विकास र समृद्धिको आकाङ्क्षा राखेको छ। संविधानले केन्द्रीकृत एकात्मक शासन प्रणालीलाई विकेन्द्रीकृत गरी संघीय ढाँचामा रूपान्तरित गरेको छ। नेपालको शासकीय परम्परामा यो राजनैतिक, प्रशासनिक र वित्तीय शक्तिको युगान्तकारी निक्षेपण हो। संविधानले संघ, प्रदेश र स्थानीय तह गरी एकल र साझा अधिकारसहितका तीन तहको सरकारको व्यवस्था गरेको छ।

संविधान बमोजिम प्रदेश सरकारले प्रदेशको शान्ति सुरक्षा लगायत क्षेत्रगत नीति, योजना र कार्यक्रम तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन आदि कार्य गर्ने र तोकिएका कर र शुल्क उठाउने अधिकार संविधान बमोजिम प्रदेश सरकारले प्रदेशको विकासको दीर्घकालीन सोच र योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्न सक्दछ। प्रदेश सरकारको विकास नीति एवं योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमा कार्यलाई लक्ष्यउन्मुख, सूचकमा आधारित र प्राथमिकताको क्षेत्र केन्द्रीत बनाउन सहयोग र सल्लाह दिनको लागि प्रदेश सरकारको मिति २०७५ जेठ २९ को निर्णयबाट प्रदेश नीति तथा योजना आयोग गठन भएको छ।

२. उद्देश्य :

नेपालको संविधान कार्यान्वयन मार्फत प्रदेशको समृद्धि एवं सन्तुलित र दिगो विकासको कार्यलाई तीव्रता दिन अध्ययन र विश्लेषणका आधारमा प्रदेश सरकारको नीति तथा योजना तर्जुमा गर्ने र त्यसको कार्यान्वयनमा सहजिकरण अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गरी प्रदेश सरकारलाई सल्लाह र सहयोग गर्ने उद्देश्य रहेको छ।

३. कार्य जिम्मेवारी :

आयोगको काम कर्तव्य अधिकार देहाय बमोजिम रहेको छ :

१. दीर्घकालीन सोच तथ्यपरक नीति तथा योजना तर्जुमा गर्ने,
२. प्रदेश विकास नीति योजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वय अनुगमन र प्रभाव मूल्याङ्कन गर्ने,
३. प्रदेश र स्थानीय तहको विकास सम्बन्धी नीति तथा योजना तर्जुमा र कार्यान्वयनमा समन्वय

सहयोग र सहजीकरण गर्ने,

४. प्रदेशस्तरको विकास नीति तथा कार्यक्रमको अध्ययन अनुसन्धान तथा अन्वेषण गर्ने।

४. स्वीकृत दरबन्दी:

क्र.स.	पद	तह	कूल दरबन्दी
१.	प्रशासकीय प्रमुख	अधिकृत दशौं	१
२.	अधिकृत	सातौं/आठौं	३
३.	तथ्यांक अधिकृत	सातौं/आठौं	१
४.	लेखापाल	पाचौं/छैठौं	१
५.	नासु	पाँचौं/छैठौं	४
६.	सहायक	चौथो/पाँचौं	१
७.	कम्प्युटर अपरेटर	चौथो/पाँचौं	१
८.	हलुका सवारी चालक		६
९.	कार्यालय सहयोगी		४
	जम्मा		२२

५. आयोगको नाममा आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ का लागि स्वीकृत योजना तथा कार्यक्रम र तिनको अवस्था।

सि. नं.	कार्यक्रमको नाम	बैशाख महिना सम्मको प्रगति %		असार मसान्त सम्म हुने प्रगति % (अनुमानित)		कैफियत
		भौतिक प्रगति	वित्तीय प्रगति	भौतिक प्रगति	वित्तीय प्रगति	
१	प्रदेश समग्र स्थितिपत्र तयार र प्रकाशन गर्ने	१००	१००			काम सम्पन्न भईसकेको
२	प्रदेश आर्थिक झलक तयारी र प्रकाशन गर्ने	५०	१३.१६	०.००	०.००	प्रदेश स्थितिपत्र सँग सम्बन्धित रहेको
३	प्रदेशको दुरदृष्टि पत्र तयारी र प्रकाशन गर्ने	०.००	०.००	०.००	०.००	योजना संसोधन भएको छ ।

सि. नं.	कार्यक्रमको नाम	बैशाख महिना सम्मको प्रगति %		असार मसान्त सम्म हुने प्रगति % (अनुमानित)		कैफियत
		भौतिक प्रगति	वित्तीय प्रगति	भौतिक प्रगति	वित्तीय प्रगति	
४	आयोगको आन्तरिक कार्य संचालन कार्यविधि तयारी र प्रकाशन गर्ने	०.००	०.००	१००	१००	आन्तरिक रूपमा कार्यविधि तयार भई रहेको ।
५	प्रादेशिक विकास निति तर्जुमा तथा प्रकाशन गर्ने	०.००	०.००	०.००	०.००	आवधिक योजना तयारीमा समय व्यतित भएको
६	मानव संशाधन विकास निति तर्जुमा तथा प्रकाशन गर्ने	०.००	०.००	०.००	०.००	आवधिक योजना तयारीमा समय व्यतित भएको
७	आवधिक विकास योजना तर्जुमा मार्गदर्शन तयार गर्ने	७५	२३.६६	०.००	०.००	आधार पत्र प्रकाशन भईसकेको
८	प्रदेशको कार्यक्रम तर्जुमा मार्गदर्शन तयार गर्ने	०.००	०.००	१००	१००	समितिले काम गरिरहेको
९	आयोगको नीति तथा योजना (१ देखि ८ सम्म.सं.क्र) सम्बन्धमा प्रदेश स्तर र जिल्लास्तरमा अभिमुखिकरण गर्ने	५०	२४.९५	५०	५०	जिल्लागत गोष्ठी संचालन भईसकेको
१०	संघीय सरकार तथा प्रदेश सरकारका योजना सम्बन्धमा वृहत गोष्ठी	०.००	०.००	१००	१००	असार मसान्त सम्ममा गर्ने समय तालिका मिलाइएको
११	अनुगमन तथा मुल्यांकन मार्गदर्शन तयारी गरी प्रकाशन र वितरण गर्ने	०.००	०.००	१००	१००	प्रतिवेदन तयार भई मन्त्रालय सँग राय मागिएको
१२	अनुगमन सम्बन्धमा अभिमुखीकरण कार्यक्रम संचालन गर्ने	०.००	०.००	१००	१००	असार मसान्त सम्ममा गर्ने समय तालिका मिलाइएको
१३	प्रदेश सरकारद्वारा संचालित कार्यक्रमको अनुगमन गर्ने	०.००	०.००	५०	५०	अनुगमन निर्देशिका बन्न नसकेकोले काम नभएको

सि. नं.	कार्यक्रमको नाम	बैशाख महिना सम्मको प्रगति %		असार मसान्त सम्म हुने प्रगति % (अनुमानित)		कैफियत
		भौतिक प्रगति	वित्तीय प्रगति	भौतिक प्रगति	वित्तीय प्रगति	
१४	समष्टिगत अनुगमन प्रतिवेदन तयार गर्ने	०.००	०.००	१००	१००	आर्थिक वर्षको अन्तमा वन्ने
१५	विविध कार्यक्रम खर्च	५०.००	५०.००	१००	१००	काम भइरहेको

६. चालु र पूँजीगत खर्च शीर्षकको प्रगति विवरण:

शीर्षक	विनियोजित बजेट	बैशाख मसान्त सम्मको		असार मसान्त सम्म हुने अनुमानित	
		खर्च रु.	प्रगति प्रतिशत	खर्च रु.	प्रगति प्रतिशत
चालु तर्फ					
७०३३८३११३	३७,५००,०००.००	९,६६२,७१८.६४	२५.७७	२६,०८५,२३६.४०	६९.५६
पूँजीगत तर्फ					
७०३३८३११४	९,६०९,५००.००	८,९२०,९७०.००	८४.५७	९,९९६,०७०.००	९५.७८
जम्मा	४७,१०९,५००.००	१७,७८२,८८८.६४	३७.७५	३५,२८१,३०६.४०	७४.९०

स्रोत: प्रदेश नीति तथा योजना आयोग

७. आयोगबाट हालसम्म निर्माण गरिएका कानून एवं कर्षविधि विवरण:

क्र.सं.	निर्माण भएका कानून, कार्यविधि र प्रकाशित पुस्तकहरू
१	प्रदेशको वस्तुस्थिति विवरण
२	पहिलो आवधिक योजनाको आधारपत्र
३	प्रदेश सरकारको नीतिहरूको संक्षिप्त विवरण
४	A Province with many Prospects An introduction to Province No.3

मुख्य न्यायाधिवक्ताको कार्यालय

१. पृष्ठभूमि:

नेपालको संविधानको धारा १६० मा उल्लेख भए बमोजिम प्रदेश सरकारको कानूनी सल्लाहकारको रूपमा कार्य गर्न मुख्य न्यायाधिवक्ताको व्यवस्था भए बमोजिम प्रदेश सरकारको मुख्य कानूनी सल्लाहकारको रूपमा रही संवैधानिक एवं कानूनी विषयमा प्रदेश सरकार वा प्रदेश सरकारले तोकिएको अन्य अधिकारी समेतलाई कानूनी राय सल्लाह उपलब्ध गराउन यस कार्यालयको स्थापना भएको हो। वि.सं.२०७४ साल २३ फागुनमा मुख्य न्यायाधिवक्ताको नियुक्ति पश्चात् यस कार्यालयले आफ्नो नियमित कार्यसंचालन गर्दै आएको छ। प्रदेश सभाबाट "मुख्य न्यायाधिवक्ताको काम, कर्तव्य र अधिकार तथा सेवाका सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक" पारित भई प्रमाणीकरणको चरणमा रहेको अवस्था छ।

२. सोच :

प्रदेश सरकारलाई प्रचलित संविधान र कानून बमोजिम कार्य सम्पादन गर्न सहयोगी भुमिका निर्वाह गर्नेछ।

३. उद्देश्य :

- प्रदेश सरकार, प्रदेश सरकारका कार्यालय वा प्रदेश सरकारले तोकिएको अधिकारीले कुनै संवैधानिक वा कानूनी विषयमा राय परामर्श माग गरेमा कानूनी राय प्रदान गर्ने।
- प्रदेश सरकार पक्ष वा विपक्ष भएको वा प्रदेश सरकारको हक हित वा सरोकार निहित रहेको वा प्रदेश भित्रका सार्वजनिक सरोकारको मुद्दामा प्रदेश सरकारको पक्षबाट बहस पैरवी गर्ने।
- प्रदेश सरकारको व्यवस्थापन अन्तरगत थुनामा रहेका थुनुवा उपर मानवोचित व्यवहार भए नभएको सम्बन्धमा अनुगमन गर्ने।
- मानवअधिकार र मौलिक हकको संरक्षणका लागि आवश्यक कार्य गर्ने।

४. लक्ष्य :

- संविधान र कानूनी पत्रमा प्रदेश सरकारले मागेको राय सल्लाह सुझाव प्रदान गरेको हुनेछ।
- प्रदेश सरकार पक्ष वा विपक्ष भएको वा प्रदेश सरकारको हक हित वा सरोकार निहित रहेको वा प्रदेश भित्रका सार्वजनिक सरोकारको मुद्दामा प्रदेश सरकारको तर्फबाट अदालतमा उपस्थित भई बहस पैरवी हुनेछ।
- महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय सँग समन्वय गरि प्रदेश सरकारको व्यवस्थापनमा थुनामा रहेका

थुनुवा उपर मानवोचित व्यवहार भए नभएको अनुगमन गरि मुख्य मन्त्री र महान्यायाधिवक्ता समक्ष प्रतिवेदन पेश गरिनेछ।

- मौलिक हकको कार्यान्वयनको लागि प्रदेश सरकारलाई आवश्यक सुझाव दिने।

५. कार्य जिम्मेवारी:

क्र.सं.	जिम्मेवारी	प्रमुख जिम्मेवार पदाधिकारी /अधिकारी	सहायक जिम्मेवारी
१	कानूनी राय प्रदान	मुख्यन्यायाधिवक्ता	उपन्यायाधिवक्ता/ जिल्लान्यायाधिवक्ता
२	बहस पैरवी गर्ने	मुख्यन्यायाधिवक्ता	उपन्यायाधिवक्ता/ जिल्लान्यायाधिवक्ता
३	मौलिक हकको कार्यान्वयनमा सुझाव प्रदान गर्ने	मुख्यन्यायाधिवक्ता	उपन्यायाधिवक्ता/ जिल्लान्यायाधिवक्ता
४	थुनामा रहेका कैदीहरुलाई मानवोचित व्यवहार भए नभएको अनुगमन गर्ने	मुख्यन्यायाधिवक्ता	उपन्यायाधिवक्ता/ जिल्लान्यायाधिवक्ता

६. स्वीकृत दरबन्दी:

क्र.सं.	पद	श्रेणी	सेवा	समुह/उप समुह	कूल दरबन्दी
१.	उप सचिव	रा.प.द्वितीय	न्याय	सरकारी वकिल	१
२.	शाखा अधिकृत	रा.प.तृतीय	न्याय	सरकारी वकिल	३
३.	नायब सुब्बा	रा.प.अनं.प्रथम	प्रशासन	सामान्य प्रशासन	२
४.	लेखापाल	रा.प.अनं.प्रथम	प्रशासन	लेखा	१
५.	कम्प्यूटर अपरेटर	रा.प.अनं.प्रथम	विविध		१
६.	हलुका सवारी चालक	श्रेणी विहीन	इन्जिनियरिङ	मे./ज.मे.	१
७.	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहीन	प्रशासन	सामान्य प्रशासन	२
जम्मा					११

७. कार्यालयको नाममा आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ का लागि स्वीकृत योजना तथा कार्यक्रम र तिनको अवस्था ।

क्र.सं.	कार्यक्रमको नाम	वार्षिक लक्ष्य			बैशाख मसान्त सम्मको प्रगती		असार मसान्त सम्मको प्रगती	
		लक्ष्य	एकाई	बजेट	भौतिक प्रगति %	वित्तिय प्रगति %	भौतिक प्रगति %	वित्तिय प्रगति %
१	न्यायिक तथा प्राविधिक सिप विकास कार्यक्रम	४०	जना	५८०	-	-	-	-
२	प्रदेश मामिला सम्बन्धमा अवलोकन अन्तरक्रिया सहजीकरण र प्रतिवेदन	१०	पटक	५००	-	-	-	-
३	प्रदेशको कानुनी रक्षा एवं प्रतिरक्षा कार्यक्रम र प्रतिवेदन प्रकाशन	१६	संख्या	८००	-	-	-	-
४	प्रदेशको बहस पैरवी र प्रतिरक्षा सम्बन्धी दीर्घकालीन मध्यकालीन अल्पकालीन र रणनीतिक योजना निर्माण र प्रकाशन	५००	थान	१००	-	-	-	-
५	मुख्य न्यायाधिवक्ताको वार्षिक प्रतिवेदन निर्माण तथा प्रकाशन	२००	थान	१००	-	-	-	-
कुल जम्मा				२०८०	-	-	-	-

नोट : कर्मचारीहरुको समयमै पदपुर्ति नभएको र अन्य प्राविधिक जटिलताको कारण कार्यक्रम हुन नसकेको ।
असार मसान्त सम्म आंशिकरूपमा सम्पन्न गर्ने लक्ष्य रहेको ।

द. चालु र पूँजीगत खर्च शीर्षकको प्रगति विवरणः

शीर्षक	विनियोजित बजेट	बैशाख मसान्त सम्मको		असार मसान्त सम्म हुने अनुमानित	
		खर्च रु.	प्रगति प्रतिशत	खर्च रु.	प्रगति प्रतिशत
चालु तर्फ					
७०३२३२११३	११,४७६,०००.००	५,२४५,७६१.४०	४५.७१	८,३८४,६००.००	७३.०६
७०३२३२५१३	२,०८०,०००.००	१००,०००.००	४.८१	१,०००,०००.००	४८.०८
जम्मा	१३,५५६,०००.००	५,३४५,७६१.४०	३९.४३	९,३८४,६००.००	६९.२३
पूँजीगत तर्फ					
७०३२३२११४	११,४००,०००.००	९,४२२,५४३.००	८२.६५	१०,७९०,०००.००	९४.६५
जम्मा	११,४००,०००.००	९,४२२,५४३.००	८२.६५	१०,७९०,०००.००	९४.६५
कुल जम्मा	२४,९५६,०००.००	१४,७६८,३०४.४०	५९.१८	२०,१७४,६००.००	८०.८४

स्रोत: मुख्य न्यायाधिवक्ताको कार्यालय

प्रदेश सरकार

आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय

हेटौंडा, नेपाल

फोन : ०५७-५२७५२०, ०५७-५२७५१८

इमेल : info@moeap.p3.gov.np, वेब : moeap.p3.gov.np